

Антропософски вести

Брой 57
КОЛЕДА
ДЕКЕМВРИ 2017 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. На прага на новото време със свещен коледен обет в душите
4. Битките за душата и духа. Коледни размисли
5. Народът на Орфей
9. В памет на Светла Бисерова
10. Обещанието
12. Тема с продължение: Антропософското движение в България
13. За приятелите и сътрудниците на Рудолф Щайнер. Лили Колиско
15. Из личния бележник на Рудолф Щайнер – 1917 г.
15. С грижа за децата. Раждането на детска школа „Изида”
17. По пътя към Валдорфско училище
18. Влияние на задържащите сили върху еволюционното развитие на човека чрез методите на образованието
19. Евритмията – изкуството на бъдещето. Що е евритмия?
20. Ще живее ли евритмията в България
21. За духовната същност на хубавите мигове
24. Антропософски групи в България. Покани, съобщения

Рудолф Щайнер – „Майка и дете” – акварел, 1924

Човекът върви към бъдеще, когато духовната светлина ще проблисне от вътрешността му и ще заблести в целия свят. Това трябва да прозвучи в душите ни по времето на Коледния празник. Тогава ще можем да празнуваме Рождеството като празник в името на най-висшия идеал на човечеството, а Свещената нощ ще породи в душата ни радостната сигурност: „Да, и аз ще изживея в себе си това, което трябва да се нарече раждането на висшия човек и в мен ще се извърши раждането на Спасителя, раждането на Христос.”

Рудолф Щайнер

НА ПРАГА НА НОВОТО ВРЕМЕ СЪС СВЕЩЕН КОЛЕДЕН ОБЕТ В ДУШИТЕ

В навечерието на Рождеството, точно преди сто години Рудолф Щайнер говори пред съмишленици и приятели за духовните пътища на времето, отбелязвайки с тревожност „катастрофалните исторически събития“, които се случват в Русия и Украйна. Той се обръща към тях, призовавайки ги към смелост, съзнание за истината, доверие в Духа.

Скъпи приятели,

По многозначителен начин християнският календар поставя празника на Адам и Ева на 24 декември, а празника на раждането на Исус - в нощта на 24 срещу 25 декември. Така директно се смесват началото на света и най-голямото събитие в земната история, онова, което дава смисъл на развитието на земята. Те са непосредствено

приближени едно до друго, за да се покаже как чрез настъпването на мистерията на Голгота начинът на поведение на човека спрямо духовното пространство е получил значителен прелом и че всичко, което го е предшествовало, е важно за разпознаване на тази мистерия.

Най-големият обрат в развитието на земното съществуване настъпва чрез мистерията на Голгота. Необходимо е да си спомним само за един образ, за който имаме повод да си спомняме именно когато настъпва празникът - за идващата от древността картина на девствената Атина Палада, богинята на мъдростта в древна Гърция, дъщеря на Зевс, почитана като богиня на ума. Зевс, господарят на мълниите, на светлината в земното съществуване, създава девицата Атина Палада, пазителката на човешката мъдрост преди мистерията на Голгота.

Има дълбок смисъл в поетичния образ на девствената Атина Палада. Като богиня на мъдростта самата тя е девствена. Какво всъщност означава това в по-висш смисъл? Какво са имали предвид гръцките мистици, когато са говорили за девствената Атина Палада? Те са имали предвид мъдростта, чрез която човекът действа в историческите световни взаимовръзки. Тази мъдрост е родена в четвъртия период, в който гръцкото културно развитие тъкмо е навлязло в това, което не е самият свят, а огледален образ на света. В предходните периоди мъдростта не е смятана от свещениците за девствена сила, защото през първия, втория, третия период след Атлантида тя, като човешка мъдрост винаги е била оплождана от старата атавистична ясновидска сила. От Мая произтича онази мъдрост, която се има предвид, когато се говори за нейната представителка Атина Палада. Големият напредък се състои в това, че същата тази Мая, същата тази Мария се опложда от Космоса и се ражда една нова мъдрост. Христос е син на Мая, на Мария, на девствената представителка на мъдростта и на космическо-божественото, на космическо-интелигентната велика сила. Старата мъдрост, представлявана от Атина Палада, е била подходяща да анализира, да разбере минералния и нагоре до растителния свят, но не е способна да обхване самия човек, да го разбере в неговата азова цялост.

Едва след настъпването на мистерията на Голгота, едва чрез свързването на божествената, интелигентна сила на любовта със силата на Мая, с огледалния образ на света, пред човешкото развитие застава бог, богът, който вече не просто е достижим когато се прекрачи физическата реалност, а бог, който в същността си може да се намери във физическия свят. Напредъкът в развитието на човечеството, който се има предвид с мистерията на Коледа, се изправя пред човешката душа тогава, когато легендата за Атина Палада се свърже с природата на девствената Мая. Такова разбиране на човешката история, такива изисквания са необходими, за да обясним мистерията на Коледа за нашето толкова сериозно време. Това е времето, за което трябва да се намерят гледни точки, разположени в тридесет и три годишна окръжност. Както древните са се опитвали да разгадаят звездите и от тяхното разположение да разберат какво трябва да правят тук на Земята, така човекът трябва да осъзнае, че е необходимо да навлезе в епоха, която ще донесе мъка и нещастие сред човечеството, ако то не се реши да разчете разположението на съвременните звезди в хода на развитие на човечеството. С това, с което материалистичната епоха е толкова горда, няма нищо друго да се постигне, освен това, което вече е постигнато в това катастрофално време. Човечеството трябва да намери смелост да даде обет в собствената си душа, свещен коледен обет: да обърне поглед към навлизащата в нашето време духовна истина. Ново съзнание за истината трябва да придобие човечеството, ако иска да следва пътя на Онзи, чието раждане желае да чества на Коледа, който обаче няма да бъде разбран, ако не бъдат дълбоко осмислени думите му: „Аз съм пътят и истината, и живота.“

В настоящето има едно или-или: Или принадлежност към духовния живот, или продължение на оня живот, който доведе до събитията от 1914/17 година. Какво лежи в основата, това трябва всеки да почувства в сърцето си като свое познание за Христос, да поникне в сърцето му импулсът за смелост, да не търси някакво изцеление в частични компромиси, а да върви право по пътя, който трябва да се извърви: пътят, който трябва да бъде указан от духовното познание.

Нашето време трябва напълно да се отучи да повтаря старите фрази за коледните празници. Римляните са намерили смелост, тъй като са имали бог на войната – Янус – да затварят храма на Янус само тогава, когато е имало мир. Във времето от Пума Помпилий, при чието царуване е бил напълно затворен, през всичките 724 години до император Август е бил затварян само два пъти. Те са имали смелостта, при служенето на един от върховните богове, да правят разлика между война и мир. Нека се запитаме дали днешното време би могло да намери същата смелост и да се затворят местата, които би трябвало да служат на мира, тъй като целият свят е запален от пожар? Поучително е да се гледа назад по смисъла на тридесет и три годишния цикъл: През 1914 година започнаха катастрофалните събития, под чийто знак се намираме днес. Тридесет и три години преди 1914 година, това е 1881 година. На престола в Петербург застава Александър III, царят, при който започват преследванията в Балтийските провинции, царят, който е инкарнация на толкова много европейско нещастие. Може да се погледне и към повече вътрешни събития, като тук имам предвид не духовно „вътрешни“. Ако проучите ролята, която Гамбета (Gambetta) е играл през 1881 година по време на двумесечното си президентстване, ще намерите сигнатурата за това, което се подготвя в момента, в който настъпват тези катастрофални събития - в настроението между северна и южна Русия, в развихрянето на руско-украинската вражда.

Много неща могат да се изброят. Може да се постави въпросът: Какво трябва да прави човек, ако заема важно място, за да вземе решения, които могат да се проявят след тридесет и три години? Той трябва просто да се опита, под влияние на такава идея да разбере събитията, случили се преди тридесет и три години и така ще разбере какво трябва да прави в настоящето. Но къде се е случило? Къде навън в езотеричния живот днес се наблюдава развитие на света по неговите вътрешни закономерности? Официални представители на това, което днес се нарича християнство, обичат да противопоставят на антропософски ориентираната духовна наука, твърденията, че по времето на Христос са били възможни откровения от духовния свят, но че „гибелният гностицизъм“ не бива отново да се появява. Не бива да се гледа със снизхождение на такива неща, а да се види истината. И преди всичко трябва да имаме волята и куража да направим фронт срещу всичко, което днес поради малодушие така лесно се обявява срещу духовните факти.

Едно от качествата на духовната наука особено не се обича. Това е, че тя носи конкретен, действителен духовен фактически материал. Духовната наука трябва да поставя изисквания пред тези, които я приемат. Трябва да е налице доброто желание да използваш малко повече от ума си, отколкото е необходимо за общо говорене. Днес времето изисква да се прояви воля и желание за истинско мислене. Затова по повод на тази свята нощ трябва да се произнесат думи, които в нашето днешно време звучат сериозно. Защото толкова повече ще съединим душите си с това, което е настъпило в земното развитие като импулс на Христос, колкото повече воля имаме да го направим по един сериозен, достоен, проникновен начин.

Хилядолетия наред човечеството е разглеждало космоса като нещо, което трябва да се обожествява. Обръщало е поглед нагоре към разположението на звездите, за да може по движението на звездите да разгадае какво ще се случи тук на земята. Това човечество е знаело: мъртвите трябва да участват в това, което се случва на земята. Това, което става в древните времена преди мистерията на Голгота хората са си обяснявали така: Там горе стоят Слънцето, Луната и Овенът; или Слънцето, Луната и Телецът; или Слънцето, Луната и Близнаците; или Близнаците и Венера или други подобни в определена констелация. Това е знак, че от космоса идват определени импулси. Когато тези импулси дойдат до нас, трябва да се направи точно това или онава; защото каквото се случва тук, се случва във времето, а времето създава Мая, времето създава хода на голямата илюзия. От тази Мая е роден Христовият импулс.

Почитането и познаването на това, което преминава с времето, става задължително по същия начин, по който в древните времена се смятало за задължение да се отчита констелацията в космоса. Старият мъдрец, чийто представители се явили пред младенца в яслите, погледнал към златото на небето, към звездите, и си казал: По разположението на звездите може да се прочете какво ще се случи на Земята; защото това, което е записано със звездите, е резултатът на миналото. Настоящото трябва да изпълни това, което се вижда в златото на звездите; настоящето, което отминава в момента, в който възниква. Настоящото е постоянно възпламеняващия се огън, представен от дима на тамяна. А в оплоденото от миналото настояще под илюзорността на мирото почива бъдещето.

Тайните на древните жреци са били тези, как са свързани минало, настояще и бъдеще. Но в тези минало, настояще и бъдеще те виждали булото на Мая, булото на самата Атина Палада, отразяващо констелацията на звездите. А онези трима мъдрци, явили се пред яслата, са разбирали, че от съдържанието на времето, от това, което е огледален образ на констелацията във вселената, трябва да се развие нещо ново, за което трябва да донесат минало, настояще и бъдеще: злато, тамян и миро. Вникване в божествено-духовното: злато; пожертвователност, човешка добродетел: тамян; свързване на човешката душа в вечността, безсмъртието: миро. Толкова мощен е преломът между времето преди мистерията на Голгота и времето след нея, че може да се каже: най-свещеното слезе, свърза се в любов с Мая и роди импулса, който ще носи занапред земното развитие – Христос Исус. Да разбереш Христос означава да разбереш бог, който премахва всички различия, които по необходимост трябва да произлязат от погледа към космическите констелации. Констелацията на звездите е различна за всяко място на Земята. Древните предания разказват как посветените пътешестват, как в различните места на Земята погледът към боговете е различен. Така това, което идва от космоса като достойно за почитане, преминава през времето. Тогава времето става еднакво за всички човешки души на Земята, появява се един универсален бог, за който нито една по-тясна общност не може да претендира, че е неин, че прави нещо в негово име, а само в името на всички хора.

Това са мисли, чрез които в тази свята нощ можем да разберем с душата си фразата: "И беше възпътен чрез Светия дух от девствената Мая". С гласовете на тези, които живеят във физическо тяло, се обединяват гласовете на тези, които в това време преминават през вратата на смъртта, които знаят как времевите констелации в настоящия смисъл са свързани с космическите констелации в древния смисъл.

Към това, което може да бъде казано, за да се изгради мост към душите, които живеят между смъртта и едно ново раждане, нека прибавим и това, че в мислите, които се свързват с мистерията на Голгота, така наречените живи и така наречените мъртви се разбират най-добре. Защото Христос наистина е слязъл от небето и оттогава трябва да го търсим на Земята. Тук човек научава тайната му във физическо тяло, както самият Христос е търсил мисията си на Земята във физическо тяло. Мъртвият гледа от страната на душите на това, което е преживял тук, като импулс за мистерията на Голгота. Най-добре се разбират души, които живеят тук във физически план, и души, които живеят в духовен

план, във всичко, което се свързва с мистерията на Голгота, в смисъла на думите: „Аз ще бъда в вас през всичките дни до свършека на света.“

Ако през тези дни под знаците, които така значимо се появяват на духовния хоризонт, достатъчно хора вземат решение да разберат Христос Исус, тогава това ще бъде една коледна мисъл, една осветяваща мисъл, която ще възкръсне по най-добрия начин след тридесет и три години, която ще живее като сила на човечеството във времето от днес до възкресението му. Ако имаме силни, смели, изпълнени с мъдрост коледни мисли и ако се изпълним с тях през тази свята нощ, тогава ще я изживеем по достоен начин. Това е, което искам днес да предам на вашите души като коледен подарък. И знам, че този коледен поздрав отговаря на смисъла на онзи импулс, който трябва да се празнува истински и достойно под знака на коледните светлини.

Рудолф Щайнер
Дорнах, 24 декември 1917

БИТКИТЕ ЗА ДУШАТА И ДУХА

КОЛЕДНИ РАЗМИСЛИ

Новите ми студенти през тази есен и зима отбелязваха радостно своята 21 г. възраст. Какво правех тогава, докато техните души са търсили своите родители и земни тела? Търсех антропософските групи в София и Коледния празник през 1996 г. А 9 месеца по-късно пътувах за Гьотеанума... Имаше ли някакво духовно зачатие и

раждане в душата ми? Сега след 3 пъти по 7 години, мога да погледна и да направя своята ретроспекция. Има ли го все още оня ентузиазъм, чистота и идеализъм, с които тогава се събирахме в името на Духа? Или допуснахме други сили да внасят разединение, разцепление, конфликти?

Преди 18 г., в края на 1999 се събирахме за първите часове на Михаиловото училище у нас. Но и то беше предшествано от дилемата - да се покани или не Прокофиев за наш четец...

2000 г. протече с дискусии на тема: „Да има или не Антропософско Общество в България“.

Преди 16 г., на Михаиловия празник през 2001 г. Антропософското Общество в България стана факт, последван и от конференцията през 2002, с участието на толкова видни и впоследствие наши близки духовни приятели. През 2007 г. отново дойде Сергей, а през 2009 - Рон. През 2011 – Ханс, 2012 - Паул, 2014 - Вирджиния. и Рон, също и през 2016, 2017....

Всеки от нас по свой начин и интензивност ще възкреси в душата си тези спомени. Ние се нуждаем от тях за своето себеутвърждаване, за силите и надеждите, с помощта на които продължаваме напред... Нашето минало се превръща в духовна необходимост и ние не можем да искаме нещата и събитията да биха се случили по друг начин..

Днес и в края на отиващата си година пак се питаме: „Има ли криза, разединение, конфликти сред нас?“ Припомняме си последните думи на Ита Вегман: „ Сега вече знам как можех да избегна конфликтите... Трябваше да водя битките в моето сърце...“

Преди 100 г. - през 1917, Рудолф Щайнер започва своя последен 7 г. период, давайки ни духовното познание, върху което е работил вътрешно 30 години : Троиността на човека и социалния организъм, Свалянето на Духовете на мрака преди 38 г - 1879, двойникът...

И сега, след един век, отново изживяваме актуалността на неговите послания, които ни пробуждат и за нашата духовна отговорност към Антропософията и света..

А нашето Антропософско Общество след месеци ще достигне своите 150 члена, а активните пак си остават около една трета от тях. Какъв път трябва да извърви? Каква е неговата мисия у нас и в духовната еволюция на света? Как преминава духовното развитие на всеки антропософ?

Пътят на индивидуализацията започва с Луцифер - отделянето от групата, „падението“, продължава с осъзнаването на избора между Михаил и Ариман или принципността и духовната отговорност срещу компромиса и удобството, за да се реализира чрез Христос - достигане до висшия Аз, служенето на своите братя, прощката...

След 6 г. ще отбележим 100 г. от Коледното събрание и Новите Мистерии. След още 16 г., през 2033 г. нашето

Антропософско Обществото, което сега е на 16 години или на половината път, ще бъде в своята Христова възраст. Тогава духовното човечество ще отбелязва 2000 г. от Мистерията на Голгота. И ако някои продължава да се съмнява за кулминацията на Антропософията, нека си припомни, че когато Щайнер дава Календара през 1912 г., отбелязва годината 1879. Сега, след 105 години, ние сме в 1984-та година след Голгота. И когато на 30.03.2033 ще се сетим за Щайнер и

идващия Великден, някои може и да си припомнят, че преди 18 години и 7 месеца, или един лунен възел..., на едно място се провеждаше конференцията - Душата на Европа... Ако тогава се е водела битката за Душата, сега идва битката за Духа...

Трайчо Франгов
Адвента на 2017

НАРОДЪТ НА ОРФЕЙ

В началото на тази втора част на нашето изследване ще припомним исторически известното твърдение на Манес от 3. в., че той е Параклет, или едно от превъплъщенията на обещания от Христос Свети Дух. Именно с негова помощ Манес иницира манихейството като световна християнска религиозна система, основана на мистериите и посвещението в духовния свят, която в този си вид просъществува до средата на 9. в. Тогава Манес се инкарнира отново в лицето на легендарния рицар Парсифал, който по това време става носител на Свещения Граал и обновител на старите манихейски мистерии.

Както показва наименованието на обновеното манихейско „посвещение със Светия Дух“, през 9. в. Парсифал подновява взаимоотношенията си със Светия дух. Това личи също и от седмия, граалов апокалиптичен печат, нарисуван по указания на Рудолф Щайнер, където Светият Дух е изобразен под формата на бял гълъб, реещ се под обърнатия с устието надолу златен Свещен Граал. (Фиг. 1) Под тях има прозрачен куб, който е обектът на въздействието на Светия Дух – геометрическият образ на прозрачния фантом, или безсмъртното физическо тяло на човека. Според Рудолф Щайнер *„фантомът, недостъпен за възприемане от физическото зрение, е свършено прозрачно, силово тяло. Именно това се издига от гроба на Голгота – чистият фантом на физическото тяло с всички негови качества“* (GA 131, 11. 10. 1911).

Фиг. 1. Седмият апокалиптичен печат, по идея на Рудолф Щайнер

Векът, през който прероденият Манес подновява отношенията си със Светия Дух, е изпъстрен и с други важни исторически събития, като например отстраняването на последния от Светата Троица с решенията, взети по време на Осмия вселенски събор в Константинопол през 869 г. Друго събитие от световно значение от същата година е появата на бял свят за първи път в историята на духовната форма на човешката Съзнателна душа, която, по думите на Рудолф Щайнер, *„първоначално е сигнализирана през 9 век, през 869 г.“* (Събр, Съч. 237, 04.08.1924) и е свързана с Парсифал, който е *„идеалът на новото посвещение в степенята, в която то зависи от Съзнателната душа“* (Събр. Съч. 144). С нейна помощ се стига до обновяването на посвещението със Светия Дух, който сякаш долита в новите манихейски традиции, след като през 869 г. е прогонен от Светата Троица на Събора в Константинопол. А това, от своя страна, е пряко свързано с вече разгледаното отстраняване на истинския Импулс на Христос към Източна Европа и появата на Народа на Христос там.

Развитата по духовен път Съзнателна душа на Парсифал е функция на подготовката му за посвещение, както и на самото посвещение в мистериите на Свещения Граал в края на Четвъртата гръцко-латинска следатлантска културна епоха. За разлика от това възникналата през 1413 г. нейна „телесна“ разновидност е функция на физическото тяло на хората от Петата англо-германска следатлантска културна епоха и по-специално – на известния орган, създаден в човешкия мозък от Първата Божествена Иерархия на Престолите, Херувимите и Серафимите. Поне през първите четири и половина века втората има подчертан материалистически оттенък за разлика от първата, която се постига духовно и е мистериозна, или „грааловска“. Тя се извоюва с личните усилия и страдания по пътя към посвещението в средновековните манихейски мистерии, които на Балканите се наричат богомилски, а на Запад – най-често катарски или български. В същото време материалистическата Съзнателна душа се получава даром или по наследство без никакви съзнателни усилия, заради което се нарича инстинктивна.

Появата на средновековната мистериозна Съзнателна душа в посветените е сложен процес, датиращ от няколко хилядолетия и зависещ от следните древни европейска територия и население, за които Рудолф Щайнер казва следното:

Необходимата сила на нашите интелектуални способности, които трябваше да се родят едва в

Съзнателната душа, не можа да се развие в Разсъдъчната. Но въпреки че първата трябваше да се появи по-късно, зародишът и импулсът ѝ трябваше да бъдат заложени предварително. С други думи – импулсът на логичното мислене трябваше да предшества този на моралното съзнание, произлязъл от Буда. Този импулс трябваше да бъде интегриран в Четвъртата епоха, а способността за чиста и съзнателна мисъл трябваше да се появи в Петата посредством Съзнателната душа, но зародишът на това, което се формира днес, трябваше да се заложи в Третата. И великият Учител [Орфей], натоварен с това, трябваше да въведе в Сетивната душа силите, които днес се изработват в способността за логическо мислене. [...] Великият Учител трябваше да стимулира Сетивната душа по такъв начин, че мисловните форми да проникват така, както го правят в зрителния акт, без знанието на личността; в бъдеще тези сили ще могат да бъдат използвани на едно по-високо ниво. Той можеше да направи това по един-единствен начин: „да присади“ мислещата природа в Сетивната душа, обучавайки не чрез понятия, а чрез... музика! Музиката има въздействието да откъсва от Сетивната душа определени сили, които, като се издигнат в съзнанието, където да бъдат обработени от Съзнателната душа, се превръщат в сили на логичната мисъл. Това стана възможно благодарение на една специфична форма на музиката, която това Велико същество използваше за обучението си. Вие ще намерите странно това, може би, дори невъзможно, но въпреки всичко е така. Преди Гръко-латинската епоха в Европа съществуваше една много древна цивилизация именно сред онези народи, които бяха останали назад по отношение на качествата, вече развити на Изток. В тези европейски земи тези хора, предопределени за друг вид развитие, можеха едва малко да мислят – в техните души мисловните и съзнателните сили бяха слаби. Но Сетивната им душа беше изцяло отворена за провокираните от специфичната и доста различна от нашата музика импулси. Връщаме се във времето, когато Европа познаваше една музикална цивилизация. По всичките ѝ земи резонираше една вълшебна и омагьосваща музика. Когато певците-бардове разпространяваха своето образование, тази култура вече залязваше. Тя бе дълбоко пропита с музика по време на Третата епоха и изключително сетивните души на населението ѝ оставаха в мълчаливо очакване на това, което беше запазено за тях за по-късно. Отраженията от музиката упражняваха върху тяхната Сетивна душа въздействие, сравнимо с онова, което мисловната субстанция упражняваше върху нея чрез окото. Сетивната душа претърпява формиране с цел раждане на съзнанието. На по-високо ниво в Съзнателната душа то щеше се превърне в логическо мислене. Събр. Съч. 116, 25.10.1909.

От този откъс става ясно, че полагането на зародишите на логическото мислене на Съзнателната душа става в средата на водения от Орфей определен европейски народ. Предвид добре известния орфеев етнически произход се налага заключението, че въпросният народ е неговият собствен, т.е. тракийският! Той, както става ясно, през Третата културна епоха (2907 – 747 пр. Хр.), когато е въпросният живот на Орфей, не се отличава с никакви особени мисловни качества и дори в сравнение с други народи е изостанал. Именно това обаче го прави подходящ да поеме описаната мисия на музикален орфеев народ със зачатък на Съзнателна душа.

Най-вероятно именно заради специфичното им изоставане от другите народи, в десета песен на „Илиада“ Омир казва за траките, че „стануват последни от всички“ във военния лагер на съюзническите войски на троянците. На тях единствено е отделена цяла глава, която е ключова, а описанието им има приказен, трудно разбираем характер. Особено забележителна е тяхната съдба да бъдат избити още в нощта на пристигането, и то само от двама противници – гърците Одисей и Диомед. (Фиг. 2) Истинската цел на последните е отвличането на тракийските снежнобели коне, което обръща хода на войната, която, както е известно, се явява преход между Третата (египетско-халдейска) и Четвъртата (гръцко-латинска) културна епоха. Ключът за това е в тракийските коне, които са образ на интелектуалните сили на зараждащата се Разсъдъчна душа на древните гърци.

Фиг. 2. Отвличането на тракийските коне, детайл от сцена върху древногръцка ваза

Казано с други думи, първо у древните траки е заложена склонността към развитието на духовната Съзнателна душа, която с посредничеството на Парсифал избива на повърхността през 9. в. в средата на обновените от него средновековни манихейски мистерии. Развивайки се първоначално под нивото на съзнанието, с настъпването на Средновековието тя достига разцвет и после упадък, който, по думите на Рудолф Щайнер, съвпада със залеза на певците-бардове, или на трубадурите, в края на Средновековието. Това е епохата между 9. и 15. в., която бележи и появата на богомилството, в чието лице тракийската музикална цивилизация на Орфей кулминира. И имайки предвид, че най-характерната черта на богомилството е традицията на посвещението в

мистериите, трябва да приемем, че появата на духовната Съзнателна душа е свързана именно с него. Така посветените средновековни богомили, катарите или, най-общо казано, „българи“ са първите, които я завоюват, заедно с елемента на посвещението, наречен *Дух Себе* или *Манас*.

Разбира се, не може да се твърди, че всички траки през 9. в. се сдобиват със Съзнателна душа. Това се отнася само до техните посветени съплеменници, а по-късно – до всички техни последователи в цяла Европа в лицето на албигойците, катарите и др. Техният посветителски метод, който е методът за сдобиването със Съзнателната душа, е активен приблизително до 13. в., когато започва насилственото му изличаване от лицето на Земята от доминиращия Доминикански орден на Католическата църква. Процесът окончателно приключва в навечерието на 1413 г., когато изгрява другият вид Съзнателна душа, безмистериен, със „светски“, или физически характер. Тогава с помощта на внедрен в човешкия мозък специален физически орган се поставя началото на Петата, или Западноевропейската културна епоха, която до днес тресе света със своя материализъм. Преди това обаче краят на Средновековието съвпада с края на епохата на трубадурите, както и на богомилите – наследниците на музикалната цивилизация на Орфей.

Родената в Тракия през 9. в. Духовна, или мистерийна, Съзнателна душа е функция на взаимоотношенията на посветените с духовния свят, докато материалистическата от 15. в. е функция на взаимоотношенията на тези, които не са посветени, със земния. С други думи, втората е светска и, както е известно, кулминира през 1841 г., след което навлиза в нова фаза на потенциално одухотворяване със задаващата се антропософия. С тези два вида Съзнателни души са свързани двете християнства – екзотеричното, или официалното на Ортодоксалната и Католическата църкви, и това на езотеричното (окултното) християнство на средновековното манихейство. Тук особено впечатление прави фактът, че в рамките на първото през 13. в. действа Тома Аквински, или Рудолф Щайнер в предишен живот, който задава основния тон на цялата светска цивилизация чрез развитата от него схоластика. Историческата необходимост налага той да се противопостави на действащите по онова време манихейски мистерии, които отстъпват, правейки път на възникналата през 1413 г. „светска“ Съзнателна душа и съпровождащия я материализъм. (Виж лекцията от 08.12.1918. в Събр. Съч. 186)

С тези две християнства са свързани две *разновидности* на изживяването на Христос, Който през Средновековието от една страна действа чрез хората на Запад в рамките на доктрината Филиокве, или „и от Сина“. Тя му дава право да въздейства върху Светия Дух заедно с Бог Отец и реално се налага по времето на споменатия Осми Вселенски събор от 869 г. Тогава, както казахме, Светият Дух е прогонен от Светата Троица, а истинският импулс на Христос е отбит към Източна Европа. Там доктрината Филиокве се отхвърля, а важи старото положение, даващо правото само на Бог Отец да въздейства върху Светия Дух. То явно е валидно и за посвещението при манихейските посветени, описано през 13. в. от инквизитора Райнер Сакони в неговото „Изложение

за катарите и бедняците от Лион“ по следния начин:

Ръкополагането се нарича от тях (катарите – бел. моя.) утешение и духовно кръщение, или кръщение със Светия Дух. Без това ръкополагане нито може да се опрощава смъртен грях, нито да се предава комуто и да било Светия Дух и само чрез неговото извършване се постига и едното, и другото. Това ръкополагане обаче става поне от двама, и то не само непременно от катарски първенци, нито от техни подчинени, а при необходимост дори от жени катарки. („Богомилството в България, Византия и Западна Европа в извори, Изд. Наука и Изкуство, 1968)

Самото ръкополагане, т.е. посвещението в смисъла на задействането на духовните органи за възприятие, даващи на кандидата реален достъп до процесите и съществата в Божествения свят, вкл. това на Христос и Светия Дух, става от поне двама „свършени“ манихейски епископи, или Отци, и е описано по-подробно в следния втори средновековен документ от 13. в. – т. нар. Катарски требник:

Ако (нѣкой вѣруещъ) пожелае да бѣде утѣшенъ, нека направи поклонъ и да вземе книгата отъ рѣката на старѣйшината. Старѣйшината трѣбва да го увѣщае и да мудържи проповѣдь съ съотвѣтни засвидѣтелствования и думи, каквито подобаватъ на духовното кръщение. (...) Сетнѣ той да каже: „Имамъ воля за това, моле-те Бога за менъ, за да ме сподоби съ сила“. И слѣдъ като единъ отъ „добритѣ люде“ извърши своя поклон заедно съ вѣруещия, да каже на старѣйшината: „Пощадете ни! Добри християни, молимъ ви за любовта Божия да сподобитѣ тукъ присѣтствуещия нашъ приятель съ онова добро, което Богъ ви е далъ“. Тогава вѣруещиятъ да направи поклон и да каже: „Пощадете ни! За всички грѣхове, каквито съмъ могълъ да направя или да кажа, или да помисля, или да извърша, искамъ Прощка отъ Бога, отъ черквата и отъ всички васъ“. На това християнитѣ да рекатъ: „Отъ Бога и отъ насъ и отъ черквата да ти бѣдатъ простени и ние молимъ Бога да ти ги прости“. Слѣдъ което тѣ трѣбва да го утѣшатъ. Старѣйшината взема книгата, полага я на главата му, а другитѣ „добри люде“ слагатъ десната си рѣка и казватъ своитѣ „Пощадете“ и по три „Да се поклонимъ“, а слѣдъ това: „Свети Отче, приеми своя рабъ въ Твоята правда и изпрати Своята милость и Своя Свети Духъ надъ него“. Послѣ да се помолятъ на Бога съ молитвата и тоя, който рѣководи Божествената служба, трѣбва да каже съ низъкъ гласъ „шестото“ (la sezena); и когато произнесе „шестото“, да каже три пѣти: „Да се поклонимъ“ и молитвата съ високъ гласъ, а сетнѣ Евангелието. Прочете ли се Евангелието, трѣбва да кажатъ три пѣти: „Да се поклонимъ“ и „Благодать“, и „Пощадете“, и пр. Послѣ тѣ трѣбва да се цѣлунатъ помежду си и да цѣлунатъ книгата. Ако присѣтствуватъ вѣруещи, да се цѣлунатъ и тѣ, а женитѣ вѣруещи, ако има, да цѣлунатъ книгата и да се цѣлунатъ помежду си. Сетнѣ да се помолятъ на Бога съ „двойно“ и съ покони. Така прочее става прѣдаването на молитвата. („Богомилски книги и легенди“, проф. Йордан Иванов, София, 1970 г.)

С други думи казано, през Средновековието действието на Христос на Запад води преди всичко до появата и развитието на екзотеричното, или светското християнство, а това на Изток – съответно до езотеричното, или мистерииното християнство на манихейството. Манихеите са били напълно наясно с това двупосочно действие на Христос, за което съдим по наименованията на техните четири на брой свещенически чинове:

1. Епископ
2. Голям син
3. Малък син
4. Дякон.

Споменатият вече инквизитор Райнер Сакони описва чиновете по следния начин:

Чиновете на катарите са четири. Този, който е поставен на първо и най-голямо място и има най-голям чин, се нарича епископ; този, който е на второ място – по-голям син; този, който е на трето – по-малък син, а който е на четвърто и последно място, се нарича дякон. Останалите измежду тях без чин се наричат християни и християнки. („Богомилството в България, Византия и Западна Европа в извори“, Изд. Наука и Изкуство, 1968)

Реално чиновете на манихейските посветени са три – Епископ, Син и Дякон, но Средният е разделен на две, което води до появата на Големия и Малкия син. Всеки от трите се явява проекция в йерархията на манихейските посветени на един от членовете на Светата Троица: Отец, Син и Дух. Първият от тях се обладава от Епископа, третият – от Дякона, а Големият и Малкият син са проявления на екзотеричното и езотеричното действие на Христос.

Същността на Големият син, свързана със светската Църква, е противоречива, което личи от следните негови описания, дадени в две средновековни съчинения. Първото е от византийския книжовник Михаил Псел, написал „За дейността на демоните“ през 11. в., където се казва:

На Отца [манихеите] отдават само надземната власт, на по-младия от Синове – небесната, а на втория – по-стария, властта над светските неща. [...] Оттук нататък се разделят по мнения на три: именно едни от тях приписват и на двамата Синове божественост (ако и да казват, че те сега се различават един от друг, но все пак и двамата трябва да се почитат, понеже като синове на един и същ Баща в бъдеще ще се помирят). Другите почитат по-малкия като управител на по-добрата и надземната власт. По-старият те не отхвърлят съвсем, но се страхуват от него – че може да им причини зло. А по-лошите от тях по безчинство съвсем отричат почитта към небесния, а почитат в душата си само земния, Сатанаил. Превъзнасят го и го назовават с по-хвалебствени слова като първороден – него, отчуждения от Отца, назовават творец на растенията, животните и останалите твари – причинителя на унищожението и гибелта. („Богомилски книги и

легенди“, проф. Йордан Иванов, София, 1970)

Второто съчинение е това от 13. в. на Петър Сарнайски и касае същностите на Големия и Малкия син, наречени от провансалските манихеи „лош“ и съответно – „добър“ Христос:

... Тоя Христос, Който Се родил в земния и видимия Витлеем и бил разпънат на кръст в Йерусалим, и той бил лош (malus, лат.).

[...] Що се отнася до добрия Христос, Той, според тяхното казване, никога не е ял или пил, нито се е хранил със същинско месо, нито пък някога е бил на тоя свят, а само духовно е пребивавал в тялото на Павел. А дете поменахме за земния и видимия Витлеем, то е защото еретиците си въобразяваха, че имало друга, нова и невидима Земя и че на нея, според някои от тях, се родил добрият Христос и бил разпнат. („Богомилски книги и легенди“, проф. Йордан Иванов, София, 1970)

Тук авторът говори за двете пришествия на Христос – първото, което е физическото, във Витлеем, и това на Небето, или на „новата, невидима Земя“, което е свръхфизическо. Забележително е, че по времето на средновековните манихеи второто все още не е факт, но предвиждането на разпятие, каквото има по време на първото, съответства с точност на сведението от Рудолф Щайнер, че второто пришествие през 20. в. се предхожда от второ разпятие в етерния свят в края на 19. в., което води до духовната смърт, или по-точно казано – до „смъртта от задушаване“ на Христос, причинена от намиращите се в духовния свят материалистически човешки души. (Виж лекциите на Р. Щайнер от 02. и 20.05.1913. в Събр. съч. 152) Това показва най-вече точността на ясновидската прогноза на средновековните манихеи, постигната чрез посвещението им в манихейските мистерии, както и тази на д-р Щайнер, добила чрез посвещението му в розенкройцерските.

Разгледан по-подробно, горният текст на провансалските манихеи предсказва бъдещото духовно разпятие и възкресение на Христос, във връзка с което е наречен „добър“. Той е „лош“ във връзка с евентуалните му взаимоотношения с физическия, светския живот на Земята, символ на което в случая е първото Му пришествие във физическо тяло в началото на нашето летоброене. Това е наистина меко казано странно, тъй като в края на краищата става въпрос за един и същи Христос в Неговите две последователни и взаимосвързани „голготски“ изяви, но може да се обясни с понятията „Голям син“ и „Малък син“, първият от които се отнася за западното християнство от средите на Католическата църква и нейните производни, които, както в миналото, така и понастоящем, се намесват активно във всички световни светски дела. Вторият, Малкият син, е изцяло духовен, или нематериален, и избягва всякакви взаимоотношения с физическия светски живот, както правят средновековните манихеи, които, както е известно от историческите извори, странят от каквато и да било намеса в него и дори са враждебно настроени. Затова в гореспомнатият *Катарски требник* на последователя на манихейството се препоръчва: „Добре би било също така да ненавижда тоя свят и делата му, както и нещата, дете са от него“. А в друг

документ – писмата (епистола) на германския католически духовник Евервин Щайнфелдски – преди да бъдат изгорени през 1146 г., кьолнски манихеи казват на техните обвинители следното:

А вие трупате дом след дом и земя към земя и търсите материалните блага на този свят. Така дори тези, които у вас се смятат за най-съвършени, като монасите и редовните каноници, макар и да не притежават това като частна собственост, все пак го притежават общо, фактически имат всички тези неща. [...] Ние сме бедните на Христа, не сме установени на постоянно местожителство, бродим от град в град, като овце сред вълци сме подложени на преследване както апостолите и мъчениците, макар и да водим свят и труден живот с пост и въздържание, пребиваващи ден и нощ в молитви и труд, като чрез труда търсим само необходимото за живот. Ние понасяме всичко това, понеже не сме от този свят... (Виж: http://www.abbaye-saint-benoit.ch/saints/bernard/tome04/cantique/cantique064evervin.htm#_top)

В крайна сметка изявата на Христос зависи не от друго, а от начина, по който Той и Неговата роля в света се изживяват от хората на Земята – тези на Запад, които, най-общо казано, по естествен начин са повече предразположени към развитието на земния елемент, и другите – на Изток, които (предвождани от манихеите) в бъдеще по време на Шестата културна епоха ще имат за задача да развият в себе си небесния:

„Ако при Народът на Христос всяко откровение на християнския импулс има свръхсетивен облик той не се смъква долу на физическия план, йезуитизмът се основава тъкмо на смъкването на божественото царство в земното, физическото, което насища, импрегнира душите с такива импулси, които проявяват дейността на божественото царство в границите на физическия план по начина, по който се проявяват неговите закони. ... Йезуитизмът иска да превърне християнския импулс в чисто светско господство... Какво е противоположното на това? Противоположното е да не се смъква долу това, което е горе, а да е налице непрекъснатото старание, това, което се намира долу, да се издига в духовния свят.“ Събр. Съч. 185, 2.11.1918.

„В душите на хората които след преселението населяват Източна Европа, са внедрени духовни импулси, каквито в Западна, Южна и Средна Европа не можеха да бъдат използвани... Изтокът, без да знае това, - наистина много важни тават и в подсъзнанието на хората – продължава да следва в живота основният евангелски принцип и начало, а именно максимата „Моето Царство не е от този свят!“ ... Докато Западът се стреми да превърне този свят в царство на Христос. Още през 9 в. Рим скъса с максимата „Моето Царство не е от този свят!“ GA 292, 10

С всичко това са свързани и двете възможности за второпришественическа етерна изява на Христос - първата, която е „светската“, неволевата и по своята неочакваност апостол-павелска, заради което крие в себе си опасността свързаното с нея ясновидство да бъде насочено единствено към подобряване на условията на светския живот. И втората, която е мистериината, осъществима в рамките на посвещението в меродавните мистериинни центрове като, да кажем, тези на истинското розенкройцерство и бъдещото манихейство. Тя е свързана със специализираното езотерично обучение, за което Рудолф Щайер казва:

Цялото антропософско знание трябва да се трансформира в силното желание да се предотврати възможността човечеството да пропусне незабелязано това събитие, но през времето, оставащо ни на разположение, постепенно трябва да му помогнем да узрее, да развие нови способности и следователно – да се свърже отново с Христос. В противен случай ще трябва да чака дълго време повтарянето на една такава възможност; всъщност до следващото въплъщение на Земята (бъдещият Юпитер – бел. авт.). Ако то игнорира събитието на връщането на Христос, виждането на етерното Му тяло ще се ограничи само за тези, които чрез езотерично обучение се окажат достойни да се издигнат до такава опитност. Но великото събитие, възможността тези способности да бъдат придобити от цялото човечество и чрез естествено развитите способности да бъде разбрано от всички хора, няма да бъде налице още дълго време. (Събр. Съч. 108, 1)

Тук се показват двете възможности за възприемане на второто пришествие: „светската“ – народната, или масовата, касаеща всички хора, и мистериината – на последователите на езотеричното обучение. Втората не приковава хората единствено към „практицизма“ на физическия свят, а трябва да ги отведе към този на небесния, от който произлиза всичко земно. Касае се за два коренно различни подхода към духовния свят и неговите жители от по-висшите Божествени Иерархии – един, който със своето неволево ясновидство може да го подчини на физическия свят, и втори, който го освобождава.

Мартин Атанасов

В ПАМЕТ НА СВЕТЛА БИСЕРОВА

Срещата в памет на голямата Светла Бисерова се състоя на 11.11.2017 г., събота, в деня на Св. Мина и Св. Мартин в клуба на ул. „Георг Вашингтон“ в присъствието на приятели и дъщеря й Бистра Цонева.

Откри я развълнуваният Мартин Атанасов - инициатор на събитието, след което започна споделяне на спомени, случки, впечатления от личните ни и общи дела през годините. Цялата среща протече с много любов, преклонение и благодарност, че сме имали щастливата възможност да живеем и работим с такава изключителна личност като нашата незабравима Светла.

Богдана Вульпе

ОБЕЩАНИЕТО

След Коледното събрание Рудолф Щайнер се оказва в следната окултна ситуация, която трябва да бъде разбрана. Съединявайки се с Антропософското общество чак до своята карма, той му предава своята собствена защита, отказвайки се напълно от личната си воля. Той фактически жертва заради Обществото своята собствена свобода. Мария Щайнер обяснява това така: „Той принесе себе си в жертва на Движението, поставяйки общочовешките задачи на Обществото по-високо от своята лична воля, от която се отказа. И той вярваше, че неговата жертва ще бъде разбрана.”

А това означава, че от този момент не той, а Обществото е трябвало да създаде нова защитна обвивка около своя Учител, който практически е пожелтал за него всичко. Обществото е трябвало да направи това чрез своето разбиране за случващото се и чрез съзнателната работа върху привиждането на своята карма в ред. Защото враговете - както духовните, демоните, така и човешките, техните земни оръдия - винаги обкръжават истинския посветен. Владеейки тайните на посвещението, той притежава и средствата за адекватна защита от тях. Но приемайки върху себе си кармата на Антропософското общество, Рудолф Щайнер е предал на неговите членове и тази задача като тяхна почетна привилегия: от сега нататък да охраняват духовно своя Учител. Това обаче не е било разбрано от тях в достатъчна степен. Рудолф Щайнер се е оказал съвършено сам, лишен от онази духовна защита, която той е имал през всички години преди Коледното събрание. Неговите врагове, видимите и невидимите, веднага са се възползвали от тази ситуация и тогава ударите се посипали от всички страни. Така че напълно права е Мария Щайнер, наричайки пътя на Рудолф Щайнер след Коледното събрание „мъченически път”, който той „съзнателно е избрал” заради всички духовно търсещи души, заради „напълно заблуденото човечество”. До последното дихание на живота си той е останал верен на този път.

Както видяхме, преждевременното напускане на физическия план от Рудолф Щайнер е било свързано именно с недостатъчното разбиране от членовете на Обществото на онова, което наистина се е случило на Коледното събрание и след него. А от това следва, че и до ден днешен ние трябва да подкрепяме Рудолф Щайнер, защото съединявайки своята карма с Антропософското общество и подарявайки на членовете му създадения от него Камък на Основата в духовния свят, Рудолф Щайнер е оказал на всички ученици най-голямо доверие. А това значи, че ако наистина искаме да запазим духовната си връзка с него, ние трябва да постигнем чрез интензивна духовна работа онова езотерично разбиране, което той е очаквал от нас, и това трябва да стане наш свещен дълг на благодарност и любов към Учителя.

Ние можем да различим три различни слоя събития, които имат отношение към болестта на Рудолф Щайнер. Първо, това е значителното отслабване на неговото етерно тяло, предизвикано от пожара на Геотеанума. Второ, това е опитът за неговото отравяне в последния ден на Коледното събрание заедно с насочения против него окултен удар

от страна на споменатите окултни кръгове. И трето – непосредствените атаки от астралния план на ариманическите демони, противници на Михаил. Обаче, за да се приближим към тайната на преждевременната му смърт, е необходимо да се докоснем до още един, четвърти и най-дълбок слой от събития. Този четвърти слой е не само най-дълбок, но и най-важен, защото само на това ниво е съществувала реална възможност Учителят да бъде защитен от насочените против него окултни и физически удари. Защото само помощта на това ниво е могла да възпрепятства онова, което е било предприето против него на другите три.

Трябва да вземем под внимание, че още през 1911 г. Рудолф Щайнер е описал начина, по който посветеният може да преодолява трудностите и препятствията, възникващи пред него преди всичко на социален план: „Още нещо, което аз трябваше да си кажа, беше онова, което в различните времена отново се случва на окултна почва за преодоляване на препятствията. Тогава тези препятствия се всмукват, приемат се в своята собствена телесност. И по този начин те в известен смисъл се отстраняват от света. (GA 264)

Но след Коледното събрание Рудолф Щайнер повече не е можел да преработва приетите в него кармически препятствия и грешки на членовете на Обществото, без да изтърпи разрушителните последици върху своята собствена физическа телесност. Да избегне такива последици той вече е можел само при едно истинско съучастие и помощ от членовете на Антропософското общество и то само на основата на езотеричното разбиране на случващото се. Затова до последния ден на живота си Рудолф Щайнер е продължавал да говори за възможностите за своето оздравяване. Защото до последния момент той с всички сили се е стремил да остане във физическото тяло, надявайки се все още на това, че членовете на Обществото ще му позволят да преодолее болестта чрез своето съзнателно сътрудничество. Заради тях, а не заради себе си, заради самото човечество, той е искал да доведе до края главното дело на своя живот – основаването на новите Мистерии на Земята. Едва в последните дни на Рудолф Щайнер, когато му е ставало окончателно ясно, че неговите ученици не могат да разберат случващото се в достатъчна степен и да го последват, ситуацията се е променила. Ита Вегман си спомня за това следното: „През последните дни преди смъртта в него проникна лека тъга. На мен ми се струваше, че той като че ли трябваше да реши някакъв труден проблем. И аз забелязах, че започва да отслабва сияещата сила на очите му...” („Към приятелите”)

„Не го последвах напълно – каза той с тъга и с любов едновременно – като че ли всичко е простил и вече е обърнал своите мисли към други, по-важни задачи. Това беше повратен момент...” (Зеелм. 1, с. 317). Но последното и окончателно решение е било взето от него няколко минути преди смъртта. „На мен ми се струваше, - спомня си Ита Вегман по-нататък, - че жребият на решението беше хвърлен в последния момент. И когато това се случи, нямаше повече

никаква борба, дори най-малък опит да остане на Земята.”

Ако се опитаме да намерим праобразата на тази сцена, трябва да се обърнем към описанието на последната вътрешна борба на Христос Исус в Гетсиманската градина. В лекционния цикъл, посветен на Евангелието на Марко, Рудолф Щайнер казва, че в онзи момент Той се бори „до кървавата пот” не със Себе си и не за Себе си, а за Своите ученици”. Защото Той „до последния момент се е старал да запази нишката, която Го свързва с душите на апостолите.” В Петото евангелие Рудолф Щайнер описва вътрешните преживявания на Христос Исус така: „Ще успеят ли онези, които аз вземам със себе си, да издържат този момент, когато трябва да се реши, искат ли те да Ме последват в дишите си, искат ли те да преживеят с Мен всичко чак до самия Кръст? Ще бъде ли тяхното съзнание толкова будно, че те да могат да преживеят всичко, чак до Кръста – това трябва сега да се реши. Това е онази „Чаша”, която се приближава към Него.” Така че в действителност, Неговата последна молитва, обърната към Отца, означава: „Не Ми давай да преживея и това, че аз стоя съвсем сам като Син Човечески, а това, че другите идват след Мен. И той се връща, а те спят... Сега Му става ясно, че Той стои тук сам, че те не съучастват в онова, което ще се случи чак до Кръста. Чашата не Го е отминала! Предназначено Му е да завърши сам своето Дело, в пълна душевна самота. Дори избраните Апостоли не са проявили никакво разбиране.”

И също както в микрокосмоса се отразява макрокосмосът, можем да кажем: „Така, както Апостолите не са разбрали, че в лицето на Христос те имат не едно земно, а Космическо Същество, така и учениците на Рудолф Щайнер не са разбрали, че в драмата на последните дни от живота на Учителя, която се е разигравала пред очите им, са действали не само земни, но и духовни, космически сили. А пропускайки това, те по съдбовен начин са се лишили от възможността да му помогнат чрез своето съзнателно съучастие в случващото се на по-дълбок, езотеричен план, за да му донесат оздравяване. В резултат на това, оказвайки се в пълна самота, Рудолф Щайнер е бил длъжен да вземе друго решение. И като последствие от него, преждевременно да отиде в духовния свят, незавършвайки своето дело.

Неговото последно земно решение е било свързано с това, че самият той е нарекъл „обещание”, даденото от него на Коледното събрание към духовния свят и по-конкретно към самия Михаил. За това „обещание” той сам е казал, че то ще бъде „изпълнено ненаруσιμο”, тоест изпълнено дори и в случай, че се окаже в крайна сметка, че антропософите не го последват и в духовен смисъл той ще остане свършено сам.

Изглежда, че единственият човек, пред когото Рудолф Щайнер е споменал за това „обещание” - е била Ита Вегман. По-късно тя си спомня следното: „След това Рудолф Щайнер говореше за обещанието, което той е дал на духовния свят и е длъжен да изпълни, ако делата в Обществото не тръгнат по друг начин. Що за обещание беше това, което той трябваше да изпълни? Той не каза това. Но аз мисля, че жертвата, която той принесе на нас, съединявайки Антропософското движение, което той представляваше, с Антропософското

общество, трябваше да бъде по-добре разбрана. И че той можеше да остане с нас, ако на идеите на Рождественското събрание беше поднесено повече разбиране. Когато това не се случи, той си отиде от нас.” (Зеелм. 1)

Ние можем да направим извода, че един аспект от обещанието на Рудолф Щайнер, дадено на духовния свят, се състои в следното. Духовният свят е отговорил на жертвата на Рудолф Щайнер с още по-голям поток от духовни откровения, но при условие, че антропософите разберат случилото се на Коледното събрание и последват Рудолф Щайнер по открития от него езотеричен път. С това те щяха да дадат на духовния свят онова, което му е обещано. Това щеше да бъде свободният отговор на хората на изпратените от него нови откровения, проявили се в кармическите лекции, в основаването на Школата на Михаил на Земята, и особено в Основополагащия Камък, предаден на антропософите. Тогава духовният свят, получавайки потвърждение, че оказаното на хората доверие е попаднало на плодотворна почва и е започнало да донася очакваните плодове, би могъл да предостави на Рудолф Щайнер в съвсем нова форма окултната защита и свързаната с нея възможност за оздравяване. Но ако, напротив, със своето неразбиране и нежелания да последват Учителя, антропософите са показали на духовния свят, че неговите откровения са попаднали в неплодотворна почва, тоест не са били приети с достатъчно разбиране, тогава Рудолф Щайнер е бил длъжен сам да си отиде в духовния свят, за да извърши в него за хората онова, което те самите не са искали да направят. В такъв случай Рудолф Щайнер е трябвало преждевременно да напусне физическия план, за да изпълни пред духовния свят дълга на другите и с това да предотврати негативните последствия от неприетата от хората жертва на откровението. В една лапидарна фраза Ита Вегман обяснява това така: „Кармата искаше жертва, която стана смърт.” („Към приятелите”). Така се е отразила в живота на Рудолф Щайнер кармата на неразбирането от членовете на Антропософското общество за духовната същност на Коледното събрание и тяхното недостатъчно желание да работят заедно с него върху осъществяването на неговите задачи.

„Това беше повратен момент – пише Ита Вегман – сякаш се извършваше небесна конференция, определяща бъдещето и задължаваща Рудолф Щайнер, който искаше да изпълни своето обещание, дадено на духовния свят. Тя беше задължаваща и за онези членове на Обществото, които трябваше да решат от собствената си свобода, искат ли да му останат верни и отвъд прага на смъртта.” (Зеелм. 1.)

Такава вярност, преодоляваща дори и границите на смъртта, не е нещо абстрактно. В живота на езотеричното съ-общество тя е реален източник на неговата духовна връзка с Учителя. А ако тази вярност произтича от едно истинско разбиране на онова, което на Коледното събрание е било подарено на Антропософското общество, включително и всичко създадено от Рудолф Щайнер чрез неговия езотеричен импулс, тя ще стане за нас непоколебима основа, върху която Антропософското общество ще може да изпълни своята духовна и социална мисия в света, независимо от всички трудности и препятствия. Връзката с Учителя в мисленето,

чувствата и волята е осъществима през целия живот на неговите ученици. За такава връзка, основана на свръхсетивно-медитативна основа, не съществуват границите на смъртта. Тя е независима от пространствено-времевите условия на физическия свят. И затова тя е напълно възможна след оттеглянето на Учителя от физическия план. Но и в такъв случай духовната връзка с него е неотделима от нашата свободна воля да се грижим непрестанно за Антропософското общество. А реалният път, на който днес е възможно запазването на връзката с Учителя, е вътрешната работа с Медитацията на Основополагащия камък като грижа за Антропософското общество. И едновременно с това такава духовна грижа за него ще бъде отдаване на благодарност към Рудолф Щайнер заради жертвата, която той е принесъл, като е съединил с него своята карма без остатък. „Какво означаваше тази жертва, - написа за това Мария Щайнер. Ние преживяхме почти необозримото богатство на духовните откровения, които той донесе на Земята, но за тях той плати с

физическия си живот.”

Затова от най-дълбоко разбиране именно на такава вяроност към „Духа на Коледното събрание” Мария Щайнер написа в края на своя „Призив към примирение” 1942 г: „Можем ли ние, вирайки се в тази жертва и в неговата смърт, за която ние всички безусловно сме виновни, и поотделно, и като Общество, - защото той взе върху себе си нашата карма, - можем ли да забравим, да се примирим и да отворим нашите врати за търсещите... Ние сме длъжни отново да работим заедно,... без да отхвърляме сътрудничеството на никого от онези, които са верни на делото на Рудолф Щайнер.” (Док., с. 150 -151).

Само в този случай ние ще можем да съхраним духовната си връзка с Рудолф Щайнер и след неговата смърт, а Антропософското общество ще може да стане земния инструмент на неговата воля и място за осъществяване на високите цели, поставени пред нас от него.

Сергей Прокофиев

ТЕМА С ПРОДЪЛЖЕНИЕ АНТРОПОСОФСКОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Продължаваме дискусиата, стартирана в миналия брой, относно развитието на антропософското движение у нас. Очакваме вашите предложения, мнения и коментари. Отговорите на въпросите, които задавате ще публикуваме в следващия брой на вестника.

Максимална свобода и съзнателен избор на всеки

Уважаема редакция, по повод прочетените становища в миналия брой на стр. 18 и 19, бих искала да споделя моето скромно мнение и опит. Не знам дали би било възможно на всяка обща среща, но винаги е било много по-възбуждащо, зареждащо с енергия и изпълващо с доброта и взаимност, когато освен деловата част на срещата, биват добавени общо изпълнение на еврихмични упражнения, обща вдъхновяваща песен и други занимания с изкуство. Това се отнася преди всичко за празниците, лагерите и конференциите, но бих искала да се отнася за всички срещи. Доколкото това е възможно, зависи от стила на лектора и от деловата същност на събранието. Мисля, че и най-строгото отчетно-изборно събрание би могло да бъде освежено и стоплено с общо занимание с изкуство. Това, което ме изпълва със светлина и топлина, са лекциите на Рон Дънсел-

ман и неговата съпруга. Те са толкова проникновение на духа в най-дълбоките истини на езотеричното знание. Всяка от лекциите бе съпроводена от упражнения по рисуване, възпроизвеждане на различни фигури, елементи, състояния. И тези упражнения допълваха и доразвиваха идеите от самата лекция. Двамата бяха в страхотна синергия или симбиоза на духа и душата, на разума и волята.

В процеса на моите лични търсения съм била свидетел на различни процеси на развитие в най-разнообразни духовни общности в България. Динамиката на развитие на групите естествено следва и се преплита с пътя на развитие на всеки от лидерите и членовете, изпитанията, на които са подложени, за да формират определени качества, стремежи, тежнениа и личностови особености на всеки от тях. В определен етап душите в групата приличат на водорасли, люшкани от вълните на океана, а в друг етап душите са като пламъчета, подухвани и трепкащи от общия импулс на вятъра. Антропософската общност е тази, която реализира максимална свобода и съзнателен избор на всеки.

Даниела Добрева

Харесвам антропософската мъдрост

В брой 56 на вестника прочетох няколко интересни мнения за развитието на антропософското движение. Аз чета редовно всеки брой на вестника вече 7 - 8 години. Винаги съм проявявала интерес към духовната страна на растителния свят и етерната му връзка с човека.

Харесвам антропософската мъдрост за човешкото етерно тяло и неговата принадлежност към всемирния етерен свят. Като педагог по образование, което отдавна не практикувам, проявявам интерес към валдорфската педагогика, която е част от антропософското движение. А като читател, си задавам въпроса: Каква е грижата на Антропософското движение за нейното развитие. И какво е мястото на Антропософското общество в Антропософското движение?

Стефка Димчева

Да се пресътвори теоретичното изучаване на Духовната наука в практически антропософски инициативи

Предизвикателствата на времето, в което живеем, налага антропософското общество да намери силата и смелостта да пресътвори теоретичното изучаване на Духовната наука в практически антропософски инициативи, подкрепени по някакъв начин от всеки антропософ по душа. Това се налага особено много и поради очевидните за всеки изучаващ Духовната наука все по-засилващите се ариманични влияния в живота на хората. Нека си спомним думите

С любов и уважение не само към антропософията, но и помежду си

С голям интерес прочетох в бр. 56 на „Антропософски вест“ няколко мнения за развитието на антропософското движение у нас. Ценя високо всички изказани становища по този въпрос, но те ме навеждат на мисълта, че не е толкова важно

КАК протичат срещите, а КАКВО се случва и какво ни води към тях. Затова бих искала да припомня, че Рудолф Щайнер на 3 февруари 1924 г. в „Писма до членовете“ е написал следното: „Събиранията на антропософските членове трябва, разбира се, да имат задачата да развиват съдържанието на антропософския светоглед... Ако целта е просто да се разискват всякакви мнения, които човек спокойно може да има и без антропософията, то тогава не бихме се нуждаели от Антропософското общество. Но ако се остане само с четенето на антропософски текстове или ако антропософията се поднесе само като едно учение, тогава е правилно човек и сам чрез лекциите да може да постигне това, което събиранията поднасят.

Всеки, който отива на антропософско събиране, би

на Щайнер в лекция от 4 август 1924 г.: „СТАНИ ЧОВЕК С ИНИЦИАТИВА“

Това е нещо, което е написано със златни букви и би трябвало да стои пред душата на антропософа. В неговата карма е вложена инициатива и много от това, което го среща в живота, зависи от обстоятелството, доколко той волево може да осъзнае тази инициатива.”

Антропософията, като един холистичен поглед върху човека, е време да премине не само през интелекта чрез изучаването на лекциите, но и през трите елемента на човека – мисъл, чувство и воля – през волята, като морална инициатива за действие, и през чувствата, като вдъхновение и ентузиазъм за работа в практическите антропософски инициативи.

Донко Дончев

трябвало на има чувството, че там ще открие нещо повече, отколкото когато просто самостоятелно изучава антропософия. Би трябвало да можем да ходим на събранията, защото там ще открием хора, заедно с които с удоволствие искаме да се занимаваме с антропософия. В антропософската литература се открива един светоглед. В антропософските събирания би трябвало човекът да открие човека.“

Добре би било да си помислим какво са за нас приятелите с които споделяме една съща любов към антропософията и какво е отношението ни към тях.

Бих искала да се върна назад - преди повече от 35 години в спомените си, когато се запознах с първите антропософи – Димо Даскалов и Теменуга Станева, след това с Вера Гюлгелиева и Петко Бояджиев и т. н. Няма да споменавам всички, защото целта ми е друга, а именно - да споделя с вас колко близки се чувствахме помежду си тогава, ние бяхме не само добри приятели, ние бяхме едно семейство...

Разбира се както във всяко семейство винаги могат да се случат неразбирателства, така и тук, но те се разрешаваха без големи сътресения, защото имахме любов и уважение не само към антропософията, но и помежду си.

Оставям темата отворена за мнения и дискусии, които биха могли да продължат в следващия брой на вестника.

Катя Абаджиева

ЗА ПРИЯТЕЛИТЕ И СЪТРУДНИЦИТЕ НА РУДОЛФ ЩАЙНЕР

Лили Колиско (1 септември 1889 – 20 ноември 1976 г.) е една от най-близките и изтъкнати ученици на Рудолф Щайнер. Нейната първа среща с антропософията става през 1914 г. По това време тя работи като доброволец в болница, където се запознава с бъдещия си съпруг д-р Ойген Колиско. Освен че помага в болницата, там тя научава практически лабораторни методи, сред които посявка на бактериални култури и анализ на кръвта, както и принципите на микроскопията – основни умения за бъдещата и изследователска работа.

Един ден Ойген Колиско я пита: „Мога ли да ти предложа една книга?“ и когато тя отговаря утвърдително, той и дава книгата на Рудолф Щайнер „Как се постигат познания за висшите светове“. Книгата веднага и прави силно впечатление. Тя я прочита на един дъх, а през следващите месеци прочита всички книги на Щайнер в библиотеката на Ойген Колиско.

Лили Колиско се среща с Рудолф Щайнер през 1915 г. Когато му я представят, той казва „О, да, ние се познаваме“. С присъщата си независимост и прямота тя решително отговаря

„Не“ и настоява на това „Не“, въпреки неколкото потвърждение от страна на Щайнер, че те вече се познават, докато накрая той добавя „И все пак, от преди“.

В първия по-дълъг разговор между тях през май 1915 г. тя напомня на Рудолф Щайнер, че му е изпратила писмо, на което би искала да получи отговор. В това писмо тя сигурно е споменала за трудното си детство (баща и пиел много и освен това имал буен характер) и го е помолила за помощ във връзка с безсънието, от което страдала. Той я посъветвал да си представи една бездна, в която пуска розови листенца и после отново ги събира. После добавил, че в писмото имало и въпрос за окултната химия и препоръчал първо да попълни празнотите в познанията си по химия и след това да се заеме с тази по-специална тема. Накрая, съвсем неочаквано казал: „Ти виждаш етера“.

Лили Колиско става истински антропософски изследовател със значителни постижения в областта на агро-хомеопатията. Първият и принос обаче се състои в разработването на едно указание от Рудолф Щайнер и проучване дейността на слезката. В лекциите си от 1920 г. Рудолф Щайнер посочва, че една от окултните роли на слезката е да регулира приема на храна и да разпределя храната към различните органи. Според Рудолф Щайнер тази функция може да се демонстрира физиологично в лабораторията.

Лили Колиско анализира под микроскоп тромбоцитите, които се образуват от слезката при група хора, които се хранят редовно и друга група, които се хранят по различно време. Тя открива, че при подходящи условия се вижда нов тип петнисти тромбоцити, които Щайнер по-късно нарича „регулирущи клетки“. Самият Щайнер често цитира това изследване. Той му придава огромно значение и няколко пъти казва, че ако е било направена в „нормален“ университет, то е щяло да получи международно признание.

Две години по-късно същото изследване става предмет на скандал, когато един антропософски лекар взема книгата за функцията на слезката, написана от Лили Колиско от изложбена маса и я скрива отдолу, макар че Рудолф Щайнер изрично изразява одобрението си и изтъква достойнствата на книгата. Това не е единственият случай, когато работата на Лили Колиско е посрещната със съпротива в собствените и антропософски среди.

Вторият и голям принос е разработването на тъй-наречения тест за кълнене, с който показва въздействието на потенцирани субстанции върху живи организми. Поводът да започне изследвания в тази област е един въпрос, който тя задава на Рудолф Щайнер – как може да се определи коя потенция от дадена субстанция ще има най-голяма полза при лечението на шапа, който по това време взема епидемични размери. Рудолф Щайнер я съветва да посее жито и да полива кълновете последователно с различни потенци на въпросната субстанция. Лили Колиско продължава тази работа през целия си живот и нейният принос за антропософското разбиране на потенцираните субстанции е изключително голям. За съжаление, очакваното сътрудничество между нея и лекарите не се осъществява, което сигурно е било едно от големите разочарования в живота и.

Рудолф Щайнер високо цени Лили Колиско като езоте-

ричен ученик. Тя е една от малцината, на които той лично разрешава да чете и изнася уроците от Първи клас.

Животът на Лили Колиско продължава да бъде труден и трагичен.

Поради радикално несъгласие между нея и съпруга и от една страна, и някои влиятелни членове на АО от друга страна, тя и съпругът и Ойген (много уважаван антропософски лекар, който работи във Валдорфското училище в Щутгарт) решават да напуснат Германия и през 1936 г. се преместват в Англия. Три години по-късно Ойген умира от сърдечна атака. Лили живее в изключителна бедност. За известно време тя припечелва пари с шиене. Забележително е, че през това време тя продължава работата си върху растежната сила, както и изключително важните експерименти за изследване на антропософската хартиена хроматография. С тези експерименти тя непрекъснато демонстрира, че е възможно да се определи въздействието на звездните констелации върху металите и другите вещества.

Антропософският лекар Гисберт Хуземан поставя значението на Лили Колиско в прекрасен контекст, изразявайки наблюденията си в една възпоменателна статия за нея през 1976 г. Той пише, че работата на Лили Колиско започва по същото време през 1920 г., когато Рудолф Щайнер изнася цикъла от лекции за Тома Аквински.

По-късно Рудолф Щайнер посочва, че в тези лекции той е възнамерявал да демонстрира новия път, по който естествените науки трябва да тръгнат в бъдеще. Тома Аквински все още се е занимавал с един материален свят на земята и духовния свят „на небето“. Днес, подчертава Рудолф Щайнер, тази дуалност трябва да се преодолее и да се признае, че духовният свят оказва непосредствено въздействие върху физическите явления. Може би не е чисто съвпадение, че изследователят Лили Колиско тихо и скромно приема тъкмо това предизвикателство, което Рудолф Щайнер поставя. Тя внася в света осъзнаване на физически явления, които очевидно са предизвикани от духовни събития.

Гисберт Хуземан цитира Щайнер, който на 22 октомври 1922 г. (Събр. съч. 218) изразява съжаление, че не само светът като цяло изключва от съзнанието си работата и изследванията на Лили Колиско, но най-вече, и това е дори още по-потресаващо, самото Антропософско общество игнорира нейната работа: „наистина, ние не работим единствено при съществуващо изключване от публичното съзнание, но и при наличието на изключен интерес от страна на Антропософското общество“.

Работата на Лили Колиско може да бъде оценена още по-високо, ако се вземе предвид, че Рудолф Щайнер я кани да изнесе цяла лекция за нейните изследвания по време на Коледното учредително събрание и то в деня, когато той дава следната строфа като „ритъм на деня“

*Това чуват духовете на елементите
на изток, запад, север и юг.*

Нека хората го чуят.

Статията е превод от официалния сайт на Института за антропософска медицина „Лили Колиско“ в Хартланд, щата Уисконсин, САЩ

Превод от английски: **Диана Ботушарова**

ИЗ ЛИЧНИЯ БЕЛЕЖНИК НА РУДОЛФ ЦАЙНЕР

Бележки от 1917 година

29.09.17 Идеи, възприети само откъм външната природа, привличат елементарните духове в човека, които подкопават свободата и го превръщат в играчка за околните. Идеи, произхождащи от душата, извикват другите елементарни духове, които пресичат връзката със света.

30.09.17 В съня липсва логика и морал, но има усещане за света и живи силови действия – Яхве и живите природни сили. В будно състояние – Христос и силите на съзнанието. От съня може да се вземат силите на мъдростта и енергията, но не и моралните сили и силите за разбиране на световните явления: От съня могат да се придобият само тайни познания за природната необходимост и силовите пътища на света, но това, което ще приближи човека до социално действие и разбиране на природата, трябва да се придобие в будно състояние. На това будно състояние обаче му е отнет погледът в духовното.

30.09.17 Нисшите, неистински, лоши хора не понасят истината за духа, защото тя говори за нисшата им природа; те нямат интереса, който има светът – чувствата и разумът имат космически произход – при нисшите натури обаче те служат на низки страсти. Трябва тъкмо за това да е налице обективният интерес на по-висшите сили на душата, пораждащи субективния интерес към усъвършенстване. Илюзията за един съвършен свят във физически план. Човекът не чака своето включване в Космоса

06.10.17 Завистта не позволява да се прояви притежаването на по-висше знание при съвременниците. Добротелта е младежко състояние - тя се изражда, ако не се разгърне от сили, намиращи се извън човека. Обективното понятие трябва да се гледа с нечовешките очи на миналото, а субективната представа за добродетел - да се възпита от духовете, за да не остане в субективното пространство, а да

Това именно е голямата заблуда - човек вярва, че нещата трябва да бъдат критикувани, а те трябва да се характеризират. За това се касае.

стане природно действаща – да работи за бъдещата инкарнация. Смъртта се носи от сили, които са врагове на целия сетивен свят. Когато човекът започне да борави със сили, които преди това само боговете са владели, тогава „царят на този свят“ ще може да овладее нещата. Неговите

същества ще могат да се инкарнират в човешки тела, както са се инкарнирали в епохата на Атлантида.

28.10.17 Демокрацията винаги е измамна, поради сугестивната власт, която упражняват отделни личности – Ако масата беше вдъхновена, веднага щеше да има война на всеки срещу всеки! Демокрацията иска да запази формата – държавата само да се използва за тази цел.

06.11.17 От 1879 г. насам и особено след 1917 година хората с „духовни идеи“ са рядкост – поради това слите, действащи против Аза търсят отражение в земните хора, наети от фалшиви посветени, хора p. m. (post mortem), които използват неупотребените в духовния свят сили за преждевременно получаване на тайните на следатлантското време с цел третиране на все още незрелите хора на Изтока.

07.11.17 Човек, който търси светоглед чрез идеи, винаги е изправен пред опасността, в пантеизма да се изложи на обезкървяване или да попадне в задушаването на индивидуалното боготворене, в монадологията. В отделния човек духовното има своето материално отражение, напр. събуждането на съзнанието на границата на духа = смъртта. В историческото създаване самото отражение не е материално, а е в етерното, което се променя, но не умира. Ако в духовното има упадък – във физическото има възход и обратно. Основният въпрос е, че историята не познава повторения – поради това „фактите“ винаги са нови Един нов факт, обаче, може да се дефинира само с помощта на стар. Не може да се конструира предварително време и следващо време. Екзотерикът не би трябвало да участва в това.

Превод от немски: Агенция „Валера“

С ГРИЖА ЗА ДЕЦАТА

Раждането на детска школа „Изида“

Едно от най-вдъхновяващите проявления на Антропософията са практическите и инициативи. Днес навсякъде по света, като в медоносни кошери, хора работят чрез антропософското познание – носят здраве, радост, волеви и социални умения за своите братя. Валдорфската педагогика има специален дял в мощния поток от сили на духовната наука. Насочено към цялостното възпитание на човека, човекознанието става основа на нова педагогика, която раздвижва бликащите импулси на живот, подкрепя индивидуалностите в задачите на техния жизнен път и в социалния план на

тяхното развитие. Светът тепърва ще я открие и развие – това е и задачата на нашето време, да направим възможно оживяването на Антропософията в институциите на нашето ежедневие.

Този мотив стои в основата на създаването на детска школа „Изида“. Нейната история е история на живо съществуване, очаквано дълго и подготвяно за дълъг път.

Мястото е Стара Загора, а времето - 2016 г. година. Толкова много усилия са довели до тази година - толкова много срещи, разговори, писма, дейности с деца и неспир-

но черпене от извора¹. Детската школа, всъщност, е етап от развитието на идеята за валдорфската педагогика, която има за своя цел основаването на валдорфско училище. Усилията за популяризирането на тази „екзотична“ педагогика в Стара Загора започват отдавна. Днес всеки от нас си дава ясна сметка за положението, за ценните първи стъпки на антропософското общество, без предшествието на които днес нямаше да знаем за това велико благо, с което имаме да работим. Този импулс, вече приет и представен в България, е поет от много хора, но в предстоящите редове ще стане дума за неговото развитие от главните представители на „Сдружение за валдорфска детска градина и училище в Стара Загора“. Вдъхновени от словото на Рудолф Щайнер и от собствените им деца, семейство *Донко и Наталия Дончеви*, приемат предизвикателството на домашното възпитание. С идеите си те запалват родители и съмишленици, заедно с които да изградят традиции в годишния празничен календар, в разумното придружаване на първия седемгодишен период – всичко, според архетипите на валдорфската педагогика.

По онова време, 2011 г., аз следвах в курса за валдорфски класни учители във Фрайбург, Германия, когато получих писмо от госпожа Дончева, която ми отправяше покана да изнася лекция в Стара Загора. Неуверена от малкото, което едва тогава започвах да уча, аз отказах, но и до ден днешен помня мотива и насърчението на нейното писмо – за общността, за родителите! Оттогава минаха години и ние се срещнахме в началото на 2015 г. в Стара Загора, а през 2016 г. тя ме покани като учител, с който досегашните форми на прилагане на валдорфската педагогика да преминат в подготовка на училище. Узряването на тази идея е белязано с много метаморфози, през които невъплътеният дух на „Изида“ минава. Все още никой от нас не знаеше какво предстои, но заедно започнахме да си представяме училището. Училището е един чудесен образ на живота – искахме то да е възможно най-автентично, според критериите на духовната наука. И затова и до ден днешен си го представяме така.

Работехме и с по-широк кръг от млади хора, запознати с идеите, споделяхме, търсехме къде да приютим духа на новата инициатива, да и осигурим физическо тяло. Решението се намери отново чрез контакта с представител на антропософското общество в Стара Загора – една възрастна дама, която отдаваше къща под наем. Няколко помещения от дома и, които се намират, на ул. „М-р Кавалджиев“ 149, станаха наш дом.

Наталия Дончева ни насърчи за наема на мястото, като предложи безвъзмездния си учителски труд, в полза на заплащането му и като приход за основаването на детска школа. Мисията на школата беше да популяризира валдорф-

ската педагогика, да привлече родителите, чиито деца един ден ще станат възпитаници на първия валдорфски випуск в Стара Загора.

През септември 2016 г. бяха наети три стаи, в които започнаха ремонтни дейности. С последните лъчи на лятното слънце започна нов живот за цели четиринайсет месеца напред. Неспирен труд и вдъхновено обновяване на старите помещения – обяд на крак, монтиране и боядисване до късно вечерта, при неспирната песен на щурците.

Красотата изпълваше стаите и бликаше между звънката игра на децата наоколо и песните, с които подкрепяхме работата си.

Огромна, неопикуема е заслугата на д-р Донко Дончев, на чиито плещи стоеше и продължава да стои всяка покупка, всяко ремонтиране, всяка изваяна мебел и вещь в школата.

Стените бяха излазурени², прозорците - боядисани и измити, мебелите чакаха струпани, а дните започваха да стават все по-къси и студени. Подът беше студен, нямаше

и отопление – търсехме спонсори, за да можем в началото на 2017 г. вече да започнем работа с деца. Тогава се заех да пиша на фирми, които биха дали не сума, а направо подова настилка или друго имущество, с което да облекчим разходите. И наистина, подовата настилка ни беше дарена - здрава основа, на която да стъпим.

През ноември 2016 г. получихме прекрасен дар – антропософска библиотека с лекционни цикли и практически ориентирани книги, наброяваща 302 заглавия, които грижливо описахме, и с които имаме уникалната възможност да усъвършенстваме познанието си.

С времето получихме още подкрепа - материална и социална и от други места.

Благодарим на всички, които ни под-

крепиха, с каквото могат! Ние вярваме в смисъла на общността, която си помага, затова и често наричаме инициативата ни „възрожденска“. Във времето на отчуждение и технокрация, на медийна действителност, само обединението на добри, способни и единомислещи хора може да породи нещо абсолютно добро като валдорфското училище. От д-р Щайнер знаем:

„Здравословният социален живот е установен, когато
*В огледалото на всяка човешка душа
 Цялото общество намира своето отражение
 И когато, в общността,
 живее достойнството на всеки един.*

През януари 2017 г. обявихме първите занимания в детска школа „Изида“. Оттогава има постоянна „група за игра“ за децата до 7-годишна възраст, сезонни и празнични работилници, социална арт терапия. До лятото имаше школа по театър за учениците от първи и втори клас, а днес вече и евритмия.

Сортиране на дарените книги по азбучен ред

1 Лекциите на Рудолф Щайнер, образцовите идеи и опит на преуспели, работещи и до днес валдорфски училища

2 Техника за багрене на стени, популярна във валдорфските училища по света

Театрална постановка „Белоснежка и Червенорозка“ в детска школа „Изида“

През месеците до лятото не спирахме да реализираме идеите си за популяризиране на валдорфската педагогика. Най-мощният двигател на идеи в нашия екип е Наталия. Тя неу-

морно ни инспирира за организирането на празници, базари, лекции, срещи. Всеки от нас подготвя събитие, като между-временен споделяме отговорността във всичко.

Така, в навечерието на празника „Свети Дух“ аз направих открит урок с оживяване на част от съдържанието на учебния план за първи клас.

В началото на лятото, отново по идея на Наталия Дончева, подготвихме лятна занималня, вдъхновена от работата с четирите елемента. Искахме децата да преживеят много, да използват сетивата и тялото си.

Всяка дейност, предприета при нас - независимо дали е в социалната стратегия на работата с родители, или в ежедневната отговорност на работа с деца, цели да заговори „целият човек“³.

Продължаваме да работим за срещата на хората с валдорфската педагогика. Желаем от цялото си сърце училището да стане реалност в близкото бъдеще и имаме постоянно уверение, от страна на децата колко необходимо е то днес. Нуждата е не просто от алтернатива, а от истински дом, истински условия за развитие, здравословна педагогическа грижа.

Валентина Тодорина

Открит урок за първи клас в детска школа „Изида“

3 Изразът включва човека с неговите физическо тяло, душевни и духовни тела.

ПО ПЪТЯ КЪМ ВАЛДОРФСКО УЧИЛИЩЕ

Валдорфските училища в своето развитие преминават през три основни фази: фазата на създаване, фазата на узаконяване и фазата на интегриране. Първата фаза е трудна, но в същото време е най-вълнуваща. Няколко души, обикновено родители, силно мотивирани да създадат училище за своите деца, се събират и започват от нулата да работят за създаване на училище. Ако успеят да минат през Сцила и Харибда, стигат до юридическата страна на въпроса, да придобие училището легитимност и да започне да функционира като законно учебно заведение.

Третата фаза - интеграция, може да звучи, като че ли вече всичките трудности на първите две фази са преодоляни и ни очаква безгрижно плуване по водите на образованието. Обаче тъкмо тази фаза крие своите опасности. Фигура от висш пилотаж е да успееш да се приспособиш към съвременния свят, който е коренно различен от този на първите Валдорфски училища, при това без да изневериш на основните принципи и идеи на Валдорфското образование. Това изисква голяма зрялост от организаторите.

Ако разгледаме валдорфското училище в контекста на тричленния социален организъм, можем да определим три сфери:

Духовната сфера, или светът на идеите, социалната сфера и икономическата сфера.

Духовната, културната сфера е самата Валдорфска педагогика. Това е определено учебно съдържание, което трябва да бъде предмет на преподаване. Въпросът по какъв начин това учебно съдържание да бъде преподадено, зависи в голяма степен от учителя, от неговите способности и възможности.

Социалната сфера е съвместната работа на родителите, учителите, администрацията, учителската колегия и други.

И третата сфера е икономическата. Тя също е голямо предизвикателство за оцеляването на валдорфското училище.

Казват, че парите са в корена на всяка злина. Не е ясно дали парите или тяхната липса. Разбира се, че едно валдорфско училище се нуждае от финанси, за да функционира.

Откъде да се търсят парите? Като цяло, парите могат да идват от покупко-продажба, от заеми или дарения.

Ако ние фиксираме определена такса за валдорфско училище, тоест определяме цената на продаваното образование, ние не се отличаваме много от супермаркетите, където всяка стока има етикет с цена.

Затова във валдорфските училища в идеалния вариант децата трябва да плащат в зависимост от възможностите на родителите им. Ситуацията във всяко семейство може да се промени и тези, които днес не могат да плащат, утре може би ще могат. Много по-важен е фактът, че детето, водено от своята карма, идва в това училище.

Инициативите, които аз наблюдавах в България не значително особено този важен принцип. Родителите, които не са изрядни платци, често се подлагат на тормоз.

А това става, защото инициативите разчитат само на свои средства, набавени от такси. Не знам дали има училище по света, което е успяло да се изправи на крака само със свои средства. Затова трябва да се търсят дарения. Това е трудна работа, но е решаваща за функциониране на училището. Изключвам варианта да се взимат пари на кредит от банка за стартиране на училище.

Това бяха моите размисли за дългия път до портите на Валдорфско училище в Стара Загора. Хубавото е, че пътят бавно се отпква от хора, убедени в предимствата на Валдорфското образование.

Алфия Тонева

ВЛИЯНИЕ НА ЗАДЪРЖАЩИТЕ СИЛИ ВЪРХУ ЕВОЛЮЦИОННОТО РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕКА ЧРЕЗ МЕТОДИТЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Преди няколко века, „Бащата на съвременната педагогика“ въведе принципа - „Нищо не бива да се изучава, ако не може да се види в заобикалящия ни свят“ и написа книгата „Сетивният свят в картини“. Чрез това той постигна значителен успех в потискане на силите на въображението на децата, тласна ги към материалистичен светоглед и постави образованието на изцяло антихристиянски основи.

Сега вече в епохата на съзнателната душа наблюдаваме еволюционен скок в методите на силите на задържането, използващи, наред с всичко останало и конвенционалното образование като свой инструмент за ретроградно влияние върху човешката еволюция. То може да бъде разбрано и правилно анализирано само от антропософска перспектива, иначе би било погрешно прието като някакъв естествен и спонтанен процес.

Чрез медиите беше извършена необходимата подготовка на общественото съзнание за безкритично приемане на „новите“ образователни идеи. На материалистично настроените родители се внушаваше, че сега децата са различни от преди, под което се подразбираше - много по умни и интелектуални. Единици бяха тези, които усещаха, че очевидната промяна в децата се дължеше изключително на влиянието на техниката и предимно на медиите. Разбира се, има и не малка група родители, душите на които копнеят за духовен светоглед, но които засега не могат да се свържат с изворите на езотеричното християнство. За тях бяха подготвени псевдодуховните идеи за „новите деца“ – индигови, кристални и тайно всички те замечтаха техните деца да са такива.

На тази добре подготвена почва „спонтанно“ се роди идеята, че новите деца имат нужда от ново образование. А новото образование, от което децата наистина се нуждаят, беше вече факт – блестящо подготвено методологично и езотерично от Р. Щайнер, с натрупан дългогодишен опит, с доказани благотворни ефекти върху развитието и здравето на децата. Беше толкова лесно държавите да трансформират общественото образование на една нова холистична основа.

За съжаление повсеместно във всички държави беше избран съвсем друг модел за реформиране на държавното образование – Ранното (интелектуализиращо) образование. Това първоначално беше екзотична идея на малка група пионери, които бяха образovali така само собствените си деца. Те сякаш вярваха в тези идеи, предимно защото още нямаха възможност да видят резултата след втория и особено след третия седемгодишен период.

Процесът на налагане на ранното образование е започнал още по времето на Щайнер и затова е блестящо анализиран в цикъл лекции, издадени като СС 318. Описани са патологични варианти в човешкото развитие, които в най-пълният си и изразен вид се дължат на кармични причини. Но е направено и едно важно предупреждение, звучащо

особено актуално в днешно време: *Като отглас на Кали Юга в общественото образование повсеместно ще бъдат въведени методи, които ще доведат до описаните нарушения, макар и в по-лека степен, но за съжаление ще бъдат масово разпространени.*

Как могат да бъдат правилно анализирани тези влияния, за да бъдат ясно обяснени и бъде потърсен някакъв изход?

В лекция от 12 септември 1924 г., Щайнер обяснява следното: „Така се всажда едно слабо болестно състояние, което често дори не бива разглеждано като патологично и което е по-добре да не бъде определяно като такова, за да не ни се струва всичко наоколо патологично, но в което, като явление на цивилизацията, трябва да бъде вникнато и да бъде разбрано. То трябва не просто да бъде критикувано, а разбрано, за да имаме правилно отношение към него.“

Ранното образование използва масово педагогически практики, подходящи за третия седемгодишен период, измествайки ги във втория. От духовно-научна перспектива, това стимулира астралното тяло да привлече към себе си свръх силно Аза, в период, в който той трябва необезпокояван да се разгръща постепенно и да укрепва своите сили. Астралното тяло в същия период правомерно е заето с изграждането на вътрешните органи, с развитието на чувствата. Преждевременното привличане на Аза от астралното тяло затруднява нормалния процес на израстване и разгръщане и така той остава слаб. Щайнер подробно описва как това води до промени в начина на говорене, в паметта и във волята:

„... възниква една сила, която обича да възстановява, сякаш автоматично, приетите детайли в паметта, която сила е непрекъснато готова да ги възстановява, но ОТКАЗВА ДА ТЪРСИ НИЯКАВА ЛОГИЧЕСКА ВРЪЗКА; тя просто изброява едно след друго нещата, така че човек не може добре да разбере, защо съответната личност в един момент се насочва към едно, в следващия момент - към нещо друго.“, „...такъв човек в едно определено време от годината усеща в себе си волевия импулс да скита, да обходи дадена местност. Той не може да се приспособи към вграждането на своята система воля-крайници във външните жизнени условия. Той желае да СЛЕДВА ЕДИНСТВЕНО ПОДТИКА НА СОБСТВЕНАТА СИ ВОЛЯ, който подтик го ръководи отвътре по един съвсем определен начин.“

Когато се дължат на педагогически въздействия, описаните промени се изразяват обикновено в лека степен и се разгръщат най-пълно в зрелия живот на човека. Във втория седемгодишен период също се наблюдават промени, които за съжаление обществото преценя само като позитивни, дължащи се на преждевременното развитие на интелекта. Щайнер ги описва така:

„Човек би могъл дори да се зарадва, когато види колко преждевременно помъдрели са такива деца, колко умни, колко ужасно умни са и какви умни отговори дават. Но трябва-

ва да бъдем внимателни тъкмо пред лицето на тези умни отговори между 7-та и 14-та година.

Защото такива хора, които са свръхумни в тази възраст, те вземат нещо от своето развитие, което трябва да преминат след настъпването на половата зрялост и го пренасят във втората епоха от своя живот между смяната на зъбите и настъпването на половата зрялост.“ И дава следния съвет: „Такъв един човек, който в описаната възраст ни обезпокоява със свръхмерната си умност, такъв един човек трябва да бъде лекуван по определен начин.“

От антропософско-медицинска гледна точка, описаната акселерация на развитието ускорява естествения процес на минерализация и склерозизиране и води до дегенеративни заболявания в зряла възраст – сърдечно-съдови, ендокринни, злокачествени, психични заболявания и др.. Правомерната дейност на астралното тяло в този период е изключително важна за здравословното развитие на ритмичната система и когато на този процес се пречи, се създават предпоставки за поява на артериална хипертония – най-разпространеното дегенеративно заболяване в днешно време. За съжаление медицинската статистика в момента сочи именно рязко повишаване на тези заболявания при деца във втория седемгодишен период.

Какви са начините за лекуване на описаната патология?

Разбира се, най-добре е децата да започнат образованието си във валдорфско училище или незабавно да бъдат

преместени там. Това не винаги е възможно. Възможно е в дома да се изгради среда и атмосфера, която е в съответствие с принципите на тази педагогика. Във валдорфските училища и детски школи традиционно се създават групи за обучение на родители, групи за занаяти и изкуства за възрастни и деца. Нека си спомним известните думи на Новалис: „Изкуството лекува раните, които е нанесла интелектуалността.“ и факта, че преподаването във валдорфските училища се извършва по един художествен метод, с включение на изкуства и занаяти.

Считам, че всеки антропософ има дълг да разпознава в описаните педагогически практики реални влияния на задържащите човешката еволюция сили, действащи на материален план чрез определени хора и да информира обществото за неминуемите последици.

Самият Щайнер пише за това в лекция от 28.12.1919 г.: „Смисълът е в това да изясним на останалото човечество какъв вид хора са те. Ние трябва да говорим за такива хора. ... Спешната нужда пред нас е точно това, да отворим очите на хората. ... От нас се изисква решително да защитаваме истината, докато сме способни.“

А защо е важна истината е обяснил Христос с думите: „И ще познаете истината и истината ще ви направи свободни.“

Донко Дончев

ЕВРИТМИЯТА – ИЗКУСТВОТО НА БЪДЕЩЕТО

Що е евритмия?

Евритмията е създадена от Рудолф Щайнер през 1912 година и представлява изкуство на движението, чрез което се развиват и оживяват етерните сили на човека. Тя произхожда от духовните основи на антропософията, откъдето се черпи артистичното, педагогическото и лечебното ѝ основание.

Евритмията е движение на тялото и преди всичко на ръцете, което точно отразява етерно звучите на говорната реч и музиката. Всеки звук от азбуката и всеки тон и интервал от музиката се изобразяват със съответно движение на ръцете и тялото на евритмиста. По този начин това, което чуваме като говор и прочетен текст или музика, чрез евритмията става видимо в пространството. Виждаме етерното движение на музиката и говорната реч, когато звучат, т. е. те стават „видими“. Евритмията е изкуство на движението на сцена, изпълнява се в съпровод на живо слово - рецитация или жива музика- обикновено класическа, с костюми. Това не е свободна интерпретация на музиката или текста от модерния танц, а точно отражение на звучите на словото и музиката. Евритмията се изпълнява от професионално обучени евритмисти на сцена, но които също така биха могли да провеждат курсове и семинари, да сформират групи от начинаещи възрастни или деца и да изучават дадените движения, хореография и форми в ритмични срещи, в продължение на години, докато овладеят движенията на евритмията.

Има хора, които са чували повече за паневритмията на Петър Дънов, но има съществена разлика. Евритмията се изпълнява в затворено помещение - сцена, зала, салон, като всички движения се извличат от собствените жизнени сили на човека, а не от етерните сили на природата. Макар и разпространена повече в Западна Европа и почти непозната в България, евритмията е сценично изкуство с постановка, хореография, цветни костюми и сценично осветление. Всяко художествено произведение на словото и музиката може да се възпроизведе чрез евритмията звук по звук. Едно представление може да се изпълни от солов артист, от евритмична група, или от цял ансамбъл евритмисти на голяма сцена. Освен артистична, съществува и педагогическа евритмия, която се преподава като редовен предмет във всички Валдорфски училища по света. Тя е съобразена с възрастовото развитие на децата - укрепва и развива хармонично цялостния организъм на детето.

Лечебната евритмия пък е терапия, която се прилага на пациенти в терапевтични клиники и центрове под наблюдението на лекар. Пациентът изпълнява евритмични лечебни упражнения специално подбрани и преподавани от евритмист - терапевт. Те са съобразени с неговото заболяване като стимулират възвръщането и възстановяването на загубените жизнените сили. Евритмисти, които след завършване на четири годишното си редовно обучение, преминават

едногодишно обучение и практика по лечебна евритмия, стават терапевти.

Тя е особено полезна и въздействаща върху децата, при хиперактивност, депресия, разсеяност, травми. Евритмията стимулира заболелия орган и възстановява нарушения баланс в него. Тя подпомага общото лечение, провеждано от лекар, както всяка друга допълнителна терапия и въздейства не само на физическото тяло, но възстановява етерните и душевни сили като ги хармонизира. Прилага се за лечението на широк спектър от заболявания на физиче-

ския организъм, както и на психологически разстройства.

Чрез редовното изпълнение на евритмични упражнения и движения се укрепва и развива преди всичко етерното тяло на човека. Евритмията хармонизира мислите, чувствата и волята на практикуващия. Той усеща, че плува в един етерен поток, извиращ от словото, музиката или двигателната медитация и става едно с тях. Като всяко изкуство носи наслада, възторг и удовлетворение от сливането с божествените сили и движения, създали самия човек.

Диана Демирева

ЩЕ ЖИВЕЕ ЛИ ЕВРИТМИЯТА В БЪЛГАРИЯ?

Тази статия посвещавам на моята първа учителка по евритмия в Англия - Анна Майдлин Вогел, една от известните лечебни евритмистки, която не е вече между живите. Наскоро в ръцете ми попадна по неведом път нейна книга по лечебна евритмия за деца и това възпламени в мен събития и спомени за евритмията, които искам да споделя с приятелите.

Майдлин ме посрещна една студена дъждовна нощ на гарата в Стаурбридж и ме заведе в своя дом, а на следващата сутрин - в училището по евритмия. Така започна моето обучение по евритмия в далечната 1991 година в Уест Мидландското евритмично училище в Англия. След време, когато ме покани отново в своя дом, Майдлин ми каза: "Виждам голямо бъдеще пред теб". През следващите

Диана Демирева – евритмия, проф. Нева Кръстева – на органа
София, 2005 г.

трудни години на обучението ме подкрепяха много приятели и антропософи от Англия, Йордан и Таня от Стара Загора, а също и скъпата ми тогава приятелка Вера Гюлгелиева, която накрая сама пристигна в Англия, за да ми вдъхне кураж и даде онази светлина, която грееше около нея.

След дипломирането нямах колебания да се завърна в България, в моя роден град и с малки стъпки да започна да представям евритмията на родна земя. Работех с ентузиазъм и преданост както към евритмията, така и към антропософията. Сформирахме група от 5-6 души старо-загорски антропософи и през есента на 1996 г. подготвихме представление. Евритмията присъстваше за първи път на сцена в Стара Загора на Михаиловия празник. Започнахме да празнуваме всички годишни празници с евритмия. Групата продължи да работи и да се развива в продължение на 12 години - с прекъсвания, но с много любов и отдаденост към евритмията. Така участниците успяха да усвоят по-голямата част от редовното евритмично обучение, а елементите от него си припомнят и досега. Всички евритмисти, които се обучават в чужбина научават евритмията на съответния там език. За първи път усетих предизвикателството да работя

над български текстове и да откривам евритмичните жестове на звуците от българската азбука. Старозагорската група подпомогна този процес - тогава превеждах на български език някои от медитациите на Рудолф Щайнер и упражнявахме преведените вече празнични стихове от календара на душата. Приятелите, които идваха да празнуват от различни

градове на страната, се радваха на първите евритмични представления изобщо. Последваха курсове в София.

Следващата година завърших педагогическа евритмия в Емерсон колеж, след което се установих в София, у Вера Гюлгелиева като начало, а към края - у Светла Бисерова. Целта бе да представя евритмията в столицата. В продължение на 2 години, до 2000 г. организирах курсове за начинаещи, макар и кратки, поради

трудностите на прехода тогава. Провеждахме ги в младежката театрална школа на Венцислав Кисьов, в актьорския курс във ВИТИЗ с Александра Хонг, в частната актьорска школа в НДК, а също и редовен курс в галерия Дечко Узунов, където всички, които се интересуваха от това движение, можеха да дойдат и да се упражняват. Получих и покана да преподавам евритмия в Нов Български Университет, но това не се осъществи. Евритмията, като изкуство и движение, бе свършено непозната тогава, но предизвикваше приятни изживявания и дори възторг. Беше трудно да остане продължително занимание, защото изискваше постоянство, ритмичност, а също и практикуване и осъзнаване на процесите в нея. Въпреки това, имаше глад за нещо ново, раздвижващо тялото и душата. Хората идваха с желание - и млади, и възрастни, искаха да се докоснат до това ново вдъхновение. В тези години провеждах курсове за начинаещи в София, Варна, Стара Загора, най-вече сред антропософските групи.

През 1998 г. пристигна първият евритмичен ансамбъл от Берлин на дипломирани студенти, водени от българска студентка по евритмия. Те изиграха евритмично представление с говорна и музикална евритмия на сцена в София и Стара

Загора. Беше изключително събитие!

Това бяха първите стъпки на евритмията в България. В тогавашните, трудни за прехода времена, антропософите работеха с плам и апостолско желание да развият антропософските инициативи. Това бяха: създаване на антропософски групи, издаване трудовете на Щайнер, лекционни цикли, първата Валдорфска група и конференция, курсове по различни изкуства, между които евритмия, курса по социална терапия на Мария де Цваан, бюлетинът Антропософски вест, Първи окултен клас и други. Вера Гюлгелиева, Петко Абаджиев, Светла Бисерова и Димитър Димчев работеха неуморно, за да поддържат запаления огън на антропософския живот в България. Тези дейности кулминираха в основаването на Антропософското общество в България.

На първия Валдорфски семинар през 2004-2005 г. в София бях поканена да преподавам евритмия и тя зае достойно място. Голяма група от валдорфци от различни краища на страната минаха дълготрайно и задълбочено обучение по евритмия. Отново с голям ентузиазъм и любов работихме заедно - евритмията беше редовен предмет в образователната програма на семинара, за което бях благодарна и горда. Вдъхновението на валдорфската инициатива обхваща всички. През 2008 г. бе открит и семинарът по лечебна педагогика, където отново преподавах евритмия на курсистите една година. И на двата семинара бе поканен и Деян Димитров от Германия - също евритмист, който по много свеж начин продължи в следващите години представяне на евритмията в свои курсове в София, Варна и Стара Загора.

Междувременно идваха евритмисти от европейските страни, които провеждаха курсове за начинаещи, предимно в София, също така и български евритмисти се завръщаха от чужбина и представяха евритмията в свои курсове в България.

През тези години около 300 българи се докоснаха до евритмията, като участници в групи за начинаещи, в курсове, конференции или семинари. Проведох и две частни обу-

чения. Споменавам това само защото тези две евритмисти, и двете от София, дойдоха при мен, в различно време, с цялата си душа и сърце, готови на всякакви условия, да се занимават интензивно, за да усетят етерния поток на евритмията и да научат нейния жестови език. Тяхната силна воля и искрена любов ми даде вярата, че евритмията е необходима в България.

Изказвам дълбока благодарност на всички антропософи и приятели, съмишленици от България и чужбина, които през всичките тези години поддържаха и правиха евритмията със съзнанието, че това е едно ново движение и изкуство на бъдещето!

Тук е мястото да отбележа значимостта, принося и дългогодишната работа в лечебната, артистична и педагогическа евритмия на нашите евритмисти в Европа и в България. Някои от тях може би са непознати на антропософската общност у нас. С гордост ще изредя техните имена: Темену-га Станева, Леда Бисерова, Деян Димитров, Галина Бертелзен, Розалина Константинова, Пламен Генов, сем. Левашки, Бениамин, Шари от Ирак и други. - И ние сме дали евритмия на света!

Измина една епоха от около 30 години в пионерски труд, учредяване и развитие на антропософското движение и произлизащите от него антропософски инициативи в страната ни. Убедена съм, че повечето приятели са се докоснали до евритмията и са я преживявали по свой начин. Изпълвам се с надежда да започне нова възродителна епоха на антропософския живот. В това развитие на събитията исках да отбележа първите стъпки на евритмията от преди 21 години, макар и крехки и почти невидими на българска земя. Ако е попаднало семето в почвата, дали ще израстне живо крехкото растение, дали ще живее евритмията в България?

Диана Демирева
евритмистка

ЗА ДУХОВНАТА СЪЩНОСТ НА ХУБАВИТЕ МИГОВЕ

Ти си хубаво, хубаво цвете,
а аз като древен ваятел
повтарям формите ти с ръцете си.
Те са внимателни, защото са груби
и се страхуват
да нарушат целостта на листата ти,
да не изтрият пращеца.
Ти си хубаво, хубаво цвете,
а аз грубият варварин,
влюбено повтарям формите ти
и хубавеят от нежност
ръцете ми.

Михаил Кендеров

Известната американска писателка, антропософ Бъредин Джоселин пише: "Свети през усмивката Божественото в човека". Божията искра, божественото в човека е нашият Дух (Аз), нашата вечна индивидуалност. А усмивката е израз на радостта, която заедно с любовта е Божественото в човека. Радостта води до Любовта към целия свят. А това е импулсът на Христос във всяко човешко сърце, независимо дали го осъзнава, или не. **Любовта е Христовата движеща сила, която води развитието на човечеството към усъвършенстване.**

"Духът /Азът/ е органът на възприятие на починалия в Духовния свят, така както са сетивните органи на човека в земния живот" – пише д-р Рудолф Щайнер. След смъртта,

чрез нашият Аз /Дух/ ние изживяваме образно, картинно, но извън нас целият наш душевен и духовен живот, всички събития случили се в земния ни живот.

Как да обогатяваме душевния си живот?

Има нещо много просто, но то е цяла философия, ако човек го осъзнае и приложи всеки ден. Това е целенасочено да запомняме и изживяваме всички мигове на преживяна красота, хармония и радост през деня. Защото будното ни обикновено съзнание е само през деня. Необходима е концентрация на мисъл и чувство, внимание, съзерцание, старание да се запомни възприятието на красивото, хубавото, хармоничното, което животът ни поднася в даден миг.

Човек трябва да си утвърди навик, стереотип, време, всеки ден да търси такива мигове сред природата, около себе си, където и да се намира. Например да предизвиква усмивка у другия, в околните хора. Тази усмивка е израз на добронамереност, съпричастност към Духа и душата на човека отсреща - познат, или непознат. Тя отваря светлината на Духа – на човешкото у човека. Животните не могат да се усмихват. Това е дар само на човека.

Всеки има скътани в душата си мигове за случващо се нещо важно, или видяно, чуто, усетено. Може би това е съдбовен миг. Такива са например: първата крачка на малкото дете, първата целувка, първият поглед към новороденото и пр. Но тези мигове се запомнят спонтанно, без специално съсредоточаване на паметта и концентриране на вниманието. Те несъмнено са едно богатство на душата ни.

Прочутият френски поет Жак Превър е изразил мига –вечност, свързващ в душата земното, с духовно-вечното така:

*Ще помня хиляди,
хиляди години,
ония миг–вечност,
в който аз те целунах,
в който ти ме целуна,
една зимна утрин
в парк Мон Сери,
в сърцето на Париж,
на Земята,
която всъщност е звезда.*

Но още по-богат може да бъде душевният ни живот, ако придобием навика целенасочено да приковаваме вниманието си към миг на красота и хармония. При вида на нещо красиво, си казваме: "Спри, полюбувай му се, не бързай!". Затваряме очи и се стремим да запомним видяното, или аромата, или чутото, или усетеното. Опитваме се да го запечататаме в паметта, възможно най-образно и картинно, за да можем после да си го спомним. Създаваме образна мисъл и памет за миговете на красота и хармония.

Божественият земен свят предоставя на сетивата ни всеки ден хиляди мигове на красота: изгреви и залези, дъги след дъжд, разцъфнали цветя с всички възможни багри и оттенъци, безкрайната галерия на природни картини и пр. Да си създадем навика, уменията да виждаме в природата, в изкуството, в човека изразената хармония и красота. Така развиваме образното мислене, което оживотворява душата.

Важно за нашия морален облик е трите сили на душата ни - мислене, чувстване и воля, да са в съответствие с трите важни духовни закона. Те са: да мислим истинно, да почувстваме хармоничното и красивото, да вършим добри дела. Миговете, в които се възхищаваме на красивото, създаваме обективно, картинно мислене. Както и мигът на добър жест към друг човек. Тези мигове се запомнят

Образната памет е необходима не само за дневния ни живот. Защото събитията, изживени през деня, всяка нощ се

преработват от Духа и душата ни в астралния свят под влияние на Духовните същества, от гледна точка на моралните ни действия. Те остават в Духовния свят, записват се като качества и зародиши на вечния индивид, какъвто сме - за следващи прераждания.

Веднага след смърт в тридневната панорама, на изживения живот на Земята, която виждаме извън нас, тези зародиши на преживяното от нас, особено запомнящи се мигове отново се съзерцават от нашият Аз /Дух/. Душевно-духовният зародиш за следващия ни живот може да бъде много по-богат, ако отнесем след смъртта душата си, изпълнена с мигове на красиви и хармонични изживявания. Защото нищо преживяно не се губи – нито в земния, нито в духовния ни живот, макар да не осъзнаваме това. То се натрупва в Духа /Аза/ ни, във вечната ни индивидуалност.

Ако човек е надарен с талант като творец, той хваща тези мигове на вдъхновение - искри на красота и хармония и ги претворява в произведения на изкуството – поезия, изобразително изкуство, композиция, фотография, филмово изкуство и пр. И на тях се любват много хора. Ето миг на вдъхновение, изразен от поета Михаил Кендеров:

Вечер в Рибарица

*Пролайва псе, коса просъсква.
В задъхания сенокос,
сред бликащата земност чувствам
надземното в живота прост.*

*И в този час на съкровеност
отблясък залезен трепти,
с магическата достоверност
на проехтял в сърцето стих.*

Всеки човек има в паметта си скътани чудни мигове на красота, които му стоплят душата при спомена за тях. Такива преживени мигове на хармония и красота могат да са творби на различни известни автори, които човек е съхранил в душата си, и си спомня с радост в часове на униние, безсъние и тъга. За мен такива мигове на красиви творчески изяви са например: "Сикстинската Мадона" на Рафаело, "Давид" на Микеланджело, "Пиета" на Микеланджело, "Саския" на Рембранд, "Пролетта" на Ботичели, блестящите на слънцето златни статуи на гръцки богове сред фонтаните в парка на летния дворец в Петерхоф, Кехлибарената стая в двореца на Екатерина Велика, песента "Люляк бял", стихотворението на Христо Фотев "Бях на самия връх на мойта младост" и пр.

Не всеки човек е с талант към изкуство, който сътворява творби с вдъхновение, с идеи, хрумнали му в мига. Но всеки човек може съзнателно да търси мигове на красота, съвършенство и хармония всеки ден, многократно през деня, да ги възприема и запомня.

Например в парка, в различни дни и сезони съм запомнила такива мигове: радвам се на усмихнато детско личице, което държи цвете; възхищавам се от красивите многоцветни есенни листа на огромно дърво; смайва ме нежният аромат на горска теменужка; спирам се пред цъфнал жасмин с цялата въздушна атмосфера на ухане около него. Тогава спирам за мигове, или минути да им се порадвам и да ги запомня. Така си създавам моменти на добро настроение и оптимизъм, възхищение от спомена, който си припомням целенасочено във вечерната ретроспекция. Оценявам колко е хубаво да донеса радост поне на един човек - с усмивка, с хубава дума или жест на внимание и разбиране към него

По този начин събираме богатства на нашата душа,

които се натрупват като дарове за духовния зародиш при следващото ни прераждане. **Защото красотата и хармонията са основата на духовната мъдрост.**

Хубаво е човек да е добронамерен, да търси и предизвиква в злия човек нещо хубаво, в грозното – нещо красиво, в даден момент да даде повод за хубава усмивка на сърдития човек. Защото във всеки човек има Дух – Божествена искра, който трябва винаги да уважаваме. Така човек укрепва духовната си /съзнателна/ душа.

Когато Христос с учениците си минавали покрай разложен труп на куче - те извърнали глава от отвратителната гледка и миризма. Тогава Христос с усмивка им казал "Вижте какви красиви зъби има".

Би било добре детето от малко да се възпитава, да се насочва към създаване на навик да вижда и забелязва красотата и хармонията в света. Това е предпоставка за създаване на душевно богатство и силен Аз, за създаване на миролюбие, а не агресия. Добре е детето да се насочва към различни видове изкуство, според уменията, способностите и неговия талант. Това учи малкото дете на доброта, на способността да се възхищава, да цени красотата, и на обич към хората и света.

За вечерната ретроспекция / припомняне на събитията от изминалия ден/

Вечерната ретроспекция е първата крачка към запомняне в картинна, образна мисъл на изживените през деня мигове на хармония и красота. Така спомените от преживяното в дневното съзнание се пренасят от душата и Духа в нощния сън. А те се записват, не изчезват, а участват в създаването на душевните богатства на бъдещия Духовен зародиш на индивидуалността за следващ живот на Земята.

Ще припомня накратко как се прави ратроспекция. За да има успех тя, трябва да се прави всеки ден, без изключение.

Вечер преди заспиване си припомняме събитията, преживяванията от отминалия ден, но в обратен ред от вечерта, до сутринта. Прави се за около пет минути, защото удължената ретроспекция, може да попречи на заспиването. Спомяне си възможно най-точно и картинно, с образи и подробности всичко, което сме преживели през деня. Необходимо е съсредоточаване, и в началото е трудно, защото не сме свикнали да си спомняме нещата отзад напред, сякаш тръгваме срещу потока на времето. Можем да се улесним, като си представяме, че вървим на заден ход.

Важно е да поглеждаме събитията обективно, като страничен наблюдател и като такъв да им даваме правилна оценка, без надценяване, но и без подценяване.

След преглед на събитията от изминалия ден, си задаваме следните въпроси:

1. Какво добро дело извърших днес и кога най-много бях Себе си?

Така оценяваме добри постъпки, добри дела, които показват нашият морал, проява на истинската същност на висшия ни Аз /Дух/.

Оценяваме и обратното – какви грешки, лоши постъпки, егоизъм, грубо държание, критикуване, даже лоши мисли сме проявили към някой човек. Те са изява на обикновения ни, земен Аз. Да не се заблуждаваме - всяка лъжа си е лъжа, няма "благородна" лъжа. Ако трябва да излъжем, по-добре да замълчим, отколкото да излъжем, защото всяка лъжа се отбелязва в кармата ни за следващия живот на Земята. Лъжите носят кармични болести, защото се нарушава основния духовен закон – да мислим и говорим истинно. Ако сме уда-

рили някого, даже и непослушно дете, или сторили зло на някого, това също утежнява Кармата ни.

2. Каква беше най-значимата среща днес?

Много е важно при първа среща с някой човек да отбележим - дали като светкавица ни блясва мисълта: **"Този човек го познавам отнякъде"**. Често това е среща с човек, с когото сме свързани съдбовно, кармично от минал живот. И срещата не е случайна. Точно това е **мигът-вечност, свързващ човек от минал живот с друг човек в сегашния**. Това се случва рядко, но ако човек има познание как действа Кармата при привидно "случайни" срещи, той ще уреди по правилен начин бъдещите срещи и изживявания с този човек.

Спомням си преди много години "случайната" среща с непознат, който после стана мой съпруг. Щом го погледнах, като мълния ме разтърси прозрението, просветлението: "Аз познавам този човек, виждала съм го и преди". Последваха и други срещи, той не знаеше за прераждане и Карма, но аз знаех и вече бях убедена, че срещата ни е съдбовна.

3. Какво ново видях, или ми се случи за първи път днес?

Може да видите за първи път непознато цвете, или гледка от непозната местност, или непозната улица, или опитвате ново ястие. Ако сте го запомнили, значи е имало миг, в който сте го видели, харесали, почувствали, възхитили сте се от него за първи път. Ето това са миговете - вечност, които отиват с душата и Духа и се преглеждат отново в нощния сън.

4. Какво чудо се случи днес, което промени живота ми?

Рядко се случва да имаме среща или събитие, което да промени живота ни, но е важно да го осъзнаем, ако се случи. Ето няколко примера:

Научавам от своя лекар за нов режим на хранене, с който намалявам високия холестерол.

Днес научих как да се ободря сутрин със самомасаж, вместо кафе и започвам да го прилагам.

Някой "случайно" ме среща и се забавям, като изпускам автобус, който катастрофира.

"Случайно" срещам свой съученик, който ми предлага и осигурява работа в нова професия.

Могат да се изброят много такива примери. Важно е вечер да си ги припомним и отбележим в ретроспекцията си.

Според д-р Рудолф Щайнер вечерната ретроспекция е най-важното упражнение за осъзнаване на Кармата за всеки човек и за всяка професия.

Тя е също упражнение за медитация.

Преценявайки изминалия ден получаваме увереност, че ни чакат нови интересни срещи, нови преживявания, нови чудеса, които променят живота ни, и в утрешния ден. Така обогатяваме душата си и забелязваме кармичните срещи. От прегледа на преживяния ден се учим и се стремим да избягваме лошото, което сме сторили и да се порадваме на доброто и красивото, които сме запомнили.

Може да се каже, че ретроспекцията е начин да се усъвършенстваме, като се стараем да премахнем лошите навици и да прилагаме основните духовни закони за душата: да мислим истинно, да вършим добри дела и да се възхищаваме на красивото и хармоничното.

Всеки ден се състои от хиляди хубави мигове - вечност, той е подарък, ако го приемем и изживеем по начин, който си заслужава!

Д-р Иванка Кирова

ПОКАНА

УС на Антропософското общество в България кани всички членове на **Общо годишно събрание** и празнуване на **Великден** в Стара Загора на 1-ви април 2018г.

Програмата за празника и дневният ред на събранието ще бъдат публикувани допълнително.

Скъпи приятели, през изминалата година се случиха множество разговори в някои антропософски работни групи в интернет във връзка с една изключително важна и едновременно с това доста сложна тема: темата за 'кулминацията на антропософията' така, както е загатната от Рудолф Щайнер в някои от последните му лекции от 1924, след Коледното Събрание от 1923/1924.

Някои от нас смятат, че времето за кулминацията е отминало (Рудолф Щайнер натъртва „края на века“ в споменатите лекции), а за други тя е предстояща; за едни тя се е случила, за други не само, че не се е случила, но няма и да се случи. Темата е изключително обемна, сложна, многофасетна и циклично и не случайно, изплува отново и отново на повърхността.

Бихме искали на мястото на разхвърляните и фрагментарни разговори от 2017 да поставим едно по-систематично, методично и последователно задълбочаване в темата. За тази цел, на 24 и 25 март 2018, в Стара Загора организираме семинар с няколко кратки презентации и надявам се бурни и ползотворни дискусии. Ако темата ви интересува и/или ако имате какво да допринесете за изясняването и: чувствайте се поканени. За контакти: Владимир Комаров, 0889 035 258.

Съобщение:

След известно прекъсване в Пловдив отново има антропософска група. Казва се „Мани“ и се събира всяка сряда от 17.30 ч. в кафене „Стената“. Обсъждат се актуални теми от съвременното антропософско гледна точка. За контакти: Тони Куджумджиян (тел. 0888992862) или Мартин Атанасов (тел. 0883604339).

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михайлова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

Група „**Духът на Петдесетница**“
Веселина Радкова
тел. 0888 515 174
Радослава Ангелова

ПЛЕВЕН

Антропософска група „**Светилник**“
Галина Трифонова
тел. (064) 840 564; 0888 632 206

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „**Аристотел**“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „**Рудолф Щайнер**“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група за художествена работа с
Мистерийните драми
Христо Маринов: 0879 058 241

Група „**Ариадна**“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „**ЛОГОС**“
Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Група „**Космософия**“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**
За връзка:

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.
Нина Стамова 0886 214 803

СТАРА ЗАГОРА

Група „**Антропос-София**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „**Рудолф Щайнер**“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Група „**Клуб на родителите**“
Иглика Ангелова, тел. 0885 910 339,

Социална художествена
терапия
„**Дъгата на Дочка**“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ТЪРГОВИЩЕ

Група по лечебна педагогика
Константин Адамов
тел.: (0601) 811 07; (0899) 609 516

ЯМБОЛ

Група „**Светлина**“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ВИЕНА

Група „**Рудолф Щайнер**“
Нели Хорински, тел. 0899090165

ФОНД за НАБИРАНЕ на СРЕДСТВА

за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОб)

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 3545 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095

БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми
читатели на „Антропософски вест“,
Всеки, който желае да изкаже мнение
или коментар по разискваните в
настоящия и бъдещите броеве на вестника
теми, може да ни пише на e-mail:
vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Христина Ангелова
Веселина Велкова
Диана Ботушарова
Юлия Стоянова
Георги Акабалиев
Тел: 0889 291988; 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.